ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 700 рублёў

10 студзеня 1996 г. серада, № 8 (22811)

❑ **Новаабраны беларускі парламент прыступіў да працы ў поўным саставе. Прыняты першыя рашэнні.**

1-я — 3-я стар.

❑ **Што адкажуць транспартнікі на павышэнне «мінімалкі»?**

1-я стар.

❑ **Надзвычайныя сітуацыі прынеслі Беларусі летась безліч бедаў. Ці будзе літасцівым да нас год 1996?**

1-я стар.

ПЕРШЫЯ Ў НОВЫМ ГОДЗЕ СЮРПРЫЗЫ — АД ТРАНСПАРТНІКАЎ

Як і чакалася, павышэнне з 1 студзеня памеру мінімальнай зарплаты пачало паступова адбівацца на цэнах.

Першы «сюрпрыз» паднеслі мінскія транспартнікі, якія паднялі тарыфы на праезд у гарадскім грамадскім транспарце больш чым у два разы. Па логіцы, у бліжэйшай будучыні варта было б чакаць павышэння платы за міжгароднюю перавозку пасажыраў.

Аднак, паводле слоў кіраўніка прэс-службы Беларускай чыгункі, інфармацыі аб павелічэнні кошту білетаў пакуль няма. Колькі будзе працягвацца гэтая няпэўнасць — невядома. Таму ў гэтай сітуацыі ўсім пасажырам чыгункі застаецца параіць адно: карыстацца момантам і працягваць ездзіць па «старых» тарыфах.

Нешта больш акрэсленае і менш прыемнае ўдалося даведацца ў адносінах да міжгародніх аўтобусных перавозак. Вядома, што кошт білетаў тут павысіцца прыкладна ў 1,5 раза, прычым хутчэй за ўсё — з наступнага месяца.

Нагадаем, што зараз за ўмоўны кіламетр праезду пасажыр вымушаны плаціць 240 рублёў.

Алег БАРАЖЫНСКІ.

ВОЗГАЛАС

НА ПАЧАТАК 1996 ГОДА ЗАРЭГІСТРАВАНА 131,1 ТЫСЯЧЫ БЕСПРАЦОЎНЫХ

Гэта амаль на 30 тысяч чалавек больш, чым было зарэгістравана на 1 студзеня 1995 года.

За мінулы год у службы занятасці насельніцтва рэспублікі звярнулася 231,5 тысячы чалавек, з іх працаўладкавана — 118,5 тысячы. Узровень беспрацоўя па стану на 1 студзеня бягучага года склаў 2,35 працэнта (у мінулым годзе гэты паказчык быў роўны 1,82 працэнта). Дапамогу па беспрацоўю за апошні месяц мінулага года атрымалі 70 тысяч 204 чалавека. Сярэдні памер яе па рэспубліцы склаў 101 тысячу 200 рублёў, хаця беспрацоўныя розных абласцей атрымалі неаднолькавыя сумы: у Брэсцкай — 89 тысяч рублёў, Гродзенскай — 99, Віцебскай — 110, Мінскай — 99,5 тысячы рублёў. Аптымістычных прагнозаў адносна становішча беспрацоўных спецыялісты Галоўнага ўпраўлення Дзяржаўнай службы занятасці насельніцтва не даюць, за адным хіба выключэннем: памер дапамогі ўзрасце ў сувязі з павелічэннем мінімальнай заработнай платы.

Жанна КАТЛЯРОВА.

ЦІ ЁСЦЬ СЯРОД ЗАТРЫМАНЫХ ЧЛЕНАЎ ЭКІПАЖА СУХАГРУЗА «ВОЛГА-1» БЕЛАРУСКІЯ ГРАМАДЗЯНЕ, ПАКУЛЬ НЕ ВЫСВЕТЛЕНА

Як паведамілі расійскія сродкі масавай інфармацыі, у іспанскім порце Марын затрыманы сухагруз «Волга-1», які ішоў пад панамскім сцягам з буйной партыяй кантрабанднага гашышу.

Паводле звестак іспанскага друку, службай пагранічнага кантролю порта канфіскавана 36 тон гэтага наркотыку, які вывезены з Марока і прызначаўся для продажу ў Заходняй Еўропе; падчас выгрузкі наркотыкаў арыштаваны восем членаў экіпажа, якія з'яўляюцца грамадзянамі Расіі, Украіны і Беларусі. Аднак, як паведамілі БелаПАН у Камітэце дзяржаўнай бяспекі рэспублікі, гаварыць аб дачыненні грамадзян Беларусі да гэтай справы пакуль заўчасна. КДБ накіраваў запыты ў Федэральную службу бяспекі і Міністэрства замежных спраў Расіі з просьбай удакладніць сітуацыю. Атрымаць нейкі канкрэтны адказ на іх на сённяшні дзень пакуль не ўдалося.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

У НАДЗВЫЧАЙНЫХ СІТУАЦЫЯХ ГІНУЦЬ ЛЮДЗІ

Колькасць надзвычайных сітуацый у 1995 годзе па рэспубліцы ў параўнанні з 1994-м павялічылася з 3580 да 3697.

Аб гэтым паведаміў на чарговай сустрэчы з журналістамі міністр РБ па надзвычайных сітуацыях і абароне насельніцтва ад наступстваў катастрофы на ЧАЭС Іван Альбінавіч Кенік. І без таго складанае эканамічнае становішча ў рэспубліцы ў 1995 годзе ўскладнілася напружанай прыроднай і тэхналагічнай абстаноўкай. На тэрыторыі рэспублікі ў гэты перыяд былі выяўлены 783 ачагі пажараў на агульнай плошчы 8825 гектараў. Агульны ўрон склаў каля 1480 мільярдаў рублёў, з іх толькі кошт паліва і аплата працы — звыш 2 мільярдаў рублёў. На працягу студзеня і лютага — на тэрыторыі Мінскай вобласці, верасня — Магілёўскай і Гомельскай моцныя і ўраганныя ветры нанеслі ўрон жывёлагадоўчым комплексам і жылым дамам на суму каля 12 мільярдаў рублёў. У выніку праліўных дажджоў у чэрвені месяцы асобныя раёны Брэсцкай вобласці былі затоплены. Урон склаў больш за 10 мільярдаў. Веснавыя замаразкі ў Брэсцкай і засуха ў вясенне-летні перыяд у Магілёўскай вобласці нанеслі ўрон каля 11,5 мільярда рублёў.

У выніку надзвычайных сітуацый толькі па Мінскай вобласці за 1995 год загінулі 273 чалавекі, больш як 400 былі траўміраваны.

Сяргей ПРОТАС.

ЗАРПЛАТУ ЛЮДЗІ ПАВІННЫ АТРЫМЛІВАЦЬ

Указам Прэзідэнта Беларусі № 483 прадугледжана бясспрэчнае ўтрыманне сродкаў з наймальніка, які мае запазычанасць па выплаце заработнай платы, у памеры пражытачнага мінімуму на кожнага работніка зыходзячы з сярэдняспісачнай іх колькасці.

З мэтай выканання вышэйзгаданага ўказа Нацыянальны банк у сваім пісьме за № 669 выклаў наступныя моманты, якімі трэба кіравацца. Па-першае, наймальнікі абавязаны прадставіць у банк копію калектыўнага дагавора або выпіску з яго, дзе вызначаны тэрміны выплаты заработнай платы. Па-другое, для атрымання сродкаў на зарплату ў памеры пражытачнага мінімуму, які паведамляецца праз друк Міністэрствам статыстыкі і Міністэрствам працы, наймальнік прадстаўляе ў банк разлік сумы сродкаў, што падлягаюць выдачы. Такі разлік павінен быць засведчаны пячаткай і подпісамі службовых асоб, якім дадзена права распараджацца рахункам, а таксама прадстаўляе плацежныя даручэнні на пералічэнне падаходнага падатку з заработнай платы, страхавых узносаў у фонд сацыяльнай абароны насельніцтва. Гэтыя плацяжы ідуць па першай групе чарговасці. Выдача сродкаў на зарплату ў памеры пражытачнага мінімуму праводзіцца па-за чаргой плацяжоў, незалежна ад таго, ці ёсць прэтэнзіі да рахунку наймальніка, у тым ліку і плацяжы ў бюджэт.

Калі ў наймальніка сродкаў на рахунку не хапае, ён у дзень выплаты зарплаты або напярэдадні прадстаўляе ў банк заяву аб браніраванні сродкаў. Браніраванне сродкаў губляе моц праз два рабочыя дні з моманту паступлення на рахунак усёй забраніраванай сумы. Заработная плата, якая перавышае памер утрымліваемай у бясспрэчным парадку, выплачваецца па 4-й групе чарговасці.

Наймальніку трэба помніць, што адказнасць за своечасовасць і правільнасць прадстаўлення разліку для атрымання зарплаты ў памеры пражытачнага мінімуму кладзецца на яго.

Дзмітрый ЖУК.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ у камерцыйных банках на 9 студзеня 1996 г.

Назва банка	Долар ЗША		Нямецкая марка		Расійскі рубель		Тэлефоны
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Белбізнесбанк (гал. аперац. упраў.)	11500	11700	7800	8050	2.30	2.50	067
Белбізнесбанк (гарадская дырэкцыя)	11500	11700	7800	8100	2.20	2.45	
Белзнешэканомбанк	11500	11700	7900	8150	2.10	2.40	267-022
ФК «Вераніка»*** (за расійскія рублі)	11580 4740	11700 4840	7900	8100	2.39	2.46	531-504
Ф-л 0104 АКБ «Минский транзитный банк»	11500	11670	7750	8050	2.10	2.48	067
Народны банк	11550	11700	7930	8050	2.30	2.42	238-610
«Алімп»	11620	11900	7950	8100	2.41	2.49	508-556
Ф-л №1 АКБ «Алімп»	11580	11750	7900	8100	2.35	2.45	291-646, 067
ФФФ	11480	11700	7800	8050	2.20	2.42	
Нацыянальны банк РБ (курс для безнаяўных разлікаў)	11500		7948.58		2.47		
Цэнтрабанк Расіі	4661		3222.71		100 бел.р.39.90		

* — Магчыма аперацыя за наяўны і безнаяўны разлік

** — Аперацыя праводзіцца толькі за безнаяўны разлік

*** — Аперацыя з валютай больш за 1000$ праводзіцца на дагаворных умовах

ВЯРХОЎНЫ САВЕТ ПРЫСТУПІЎ ДА ПРАЦЫ. ХАЙ БУДЗЕ ЯНА ПЛЁННАЙ!

Частцы дэпутатаў не хапае прафесіяналізму і вопыту

Учора дэпутаты новага беларускага парламента праявілі зайздросную пунктуальнасць і ўвагу да свайго новага статусу, у поўным саставе з'явіўшыся на першае пасяджэнне Вярхоўнага Савета: пасля першай рэгістрацыі на табло ў Авальнай зале засвяцілася лічба 197.

Пасля кароткага ўступнага слова старшынствуючы, кіраўнік Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў Аляксандр Абрамовіч даў слова для прывітання Прэзідэнту Беларусі Аляксандру Лукашэнку. Кіраўнік выканаўчай улады засяродзіў увагу парламентарыяў на сённяшнім стане эканамічнага і палітычнага жыцця краіны і заклікаў да канструктыўнай дзейнасці. На думку А. Лукашэнкі, адным з першых пытанняў, якое патрэбна вырашыць заканадаўцам, з'яўляецца перагляд падатковага заканадаўства з мэтай змяншэння падатковага ціску на айчынных вытворцаў прадукцыі. Акрамя таго, Прэзідэнт закрануў тэму росту злачыннасці ў дзяржаве і асабліва росту карупцыі. Ён выказаў надзею, што заканатворчая дзейнасць парламента ў гэтым накірунку таксама дасць плённыя вынікі. Перад дэпутатамі з прывітальным словам выступілі таксама старшыня Канстытуцыйнага суда Беларусі Валерый Ціхіня і прэм'ер-міністр Міхаіл Чыгір. Першы, у прыватнасці, выказаў заклапочанасць станам канстытуцыйнай законнасці ў Рэспубліцы Беларусь і паабяцаў на пачатку лютага прадставіць у парламент і Прэзідэнту адпаведныя пасланні, дзе гэтая надзвычай важная праблема будзе прааналізавана больш глыбока і ўсебакова.

Далей Вярхоўны Савет перайшоў да практычнай дзейнасці: да вырашэння арганізацыйных пытанняў. Былі абраны мандатная камісія і Сакратарыят сесіі. Крыху пазней мандатная камісія, вывучыўшы матэрыялы Цэнтрвыбаркома, афіцыйна зацвердзіла паўнамоцтвы ўсіх 197 дэпутатаў.

Даволі гарачыя спрэчкі сярод дэпутацкага корпусу 9 студзеня выклікала абмеркаванне парадку асвятлення работы сесіі парламента сродкамі масавай інфармацыі, і ў прыватнасці Беларускай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніяй. Дэпутаты паспрабавалі вынесці на галасаванне праект Пастановы Вярхоўнага Савета, які б рэгламентаваў дзейнасць не толькі дзяржаўных газет, агенцтва БЕЛТА, але і ТРК у адносінах да работы заканадаўцаў. Гэтая ініцыятыва атрымала негатыўную ацэнку ў Прэзідэнта, які прапанаваў дэпутатам не прымаць падобнага рашэння, абумовіўшы гэта тым, што такім чынам парламент парушае Канстытуцыю і ўмешваецца ў сферу выканаўчай улады, паколькі тэлерадыёкампанія знаходзіцца пад яе кіраўніцтвам. У адказ прагучалі аргументы, маўляў, тэлерадыёкампанія з'яўляецца дзяржаўнай і фінансіруецца за кошт усіх падаткаплацельшчыкаў, а значыць яны маюць права атрымліваць поўную інфармацыю, у тым ліку і аб рабоце Вярхоўнага Савета. Тым не менш, праект пастановы быў адпраўлены на дапрацоўку. Адказваючы на пытанне карэспандэнта «Звязды», наколькі правамернай з'яўляецца ініцыятыва заканадаўцаў, старшыня Беларускай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рыгор Кісель увогуле пагадзіўся з пазіцыяй Прэзідэнта і адзначыў, што тэлебачанне не збіраецца выкарыстоўваць ранейшую практыку трансляцыі пасяджэнняў сесіі, а плануе абмежавацца кароткімі рэпартажамі для выпускаў навін, тэматычнымі праграмамі па разглядаемых у парламенце пытаннях і, магчыма, аналітычнай перадачай «Парламенцкая гадзіна», якая будзе выходзіць адзін раз на тыдзень. Ніякіх перашкод для аб'ектыўнага асвятлення заканадаўчай дзейнасці ў краіне сп. Кісель, такім чынам, не бачыць.

Але спрэчкі вакол дзейнасці сродкаў масавай інфармацыі з'яўляюцца дзіцячай забаўкай у параўнанні з тым, што ўзнікла, калі дэпутаты наблізіліся да абмеркавання кадравых пытанняў: выбрання Старшыні Вярхоўнага Савета, яго намеснікаў, кіраўнікоў пастаянных камісій і саставу Прэзідыума. Аляксандр Лукашэнка выказаў жаданне выступіць перад дэпутатамі з дакладам на гэтую тэму перш чым яны пачнуць вылучэнне кандыдатаў. Але, спасылаючыся на дамоўленасць з прадстаўнікамі фракцый, з якімі ён вёў кансультацыі, Прэзідэнт прапанаваў зрабіць гэтае выступленне за зачыненымі дзвярыма. Па словах жа прадстаўніка фракцыі камуністаў Сяргея Калякіна, на сустрэчы з Прэзідэнтам размова вялася не пра закрытае пасяджэнне, а пра адмену прамога эфіру на тэлебачанні і радыё падчас гэтага выступлення. Тым не менш, сярод дэпутацкага корпуса знайшлося нямала жадаючых пагутарыць з кіраўніком выканаўчай улады без лішніх сведак. У парламенце, такім чынам, з'явілася некалькі дэпутацкіх груповак:

(Заканчэнне на 3-й стар.).

АДЗІНСТВА Ў РАЗУМЕННІ ПРЫЯРЫТЭТАЎ УНУТРАНАЙ І ЗНЕШНЯЙ ПАЛІТЫКІ — ГЭТА ПРЫНЦЫПОВАЯ АСНОВА, НА ЯКОЙ ПАВІННА БУДАВАЦЦА ЎЗАЕМАДЗЕЯННЕ ВЫКАНАЎЧАЙ І ЗАКАНАДАЎЧАЙ УЛАДАЎ

Выступленне Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А. Р. ЛУКАШЭНКІ на першай сесіі Вярхоўнага Савета 13-га склікання

Паважаныя дэпутаты! Дазвольце мне ад свайго імя, ад імя ўрада Рэспублікі Беларусь павіншаваць вас з адкрыццём першай сесіі і пажадаць вам паспяховай работы на карысць беларускага народа.

У сваім выступленні я хацеў бы спыніцца вельмі коратка на найбольш важных праблемах, якія стаяць перад краінай і патрабуюць хутчэйшага вырашэння. Адзінства ў разуменні прыярытэтаў унутранай і знешняй палітыкі — гэта тая прынцыповая аснова, на якой можа і павінна будавацца ўзаемадзеянне выканаўчай і заканадаўчай уладаў. Беларусь — еўрапейская дзяржава з высокаадукаваным, працавітым і мірным народам. У яе няма этнічных, рэлігійных, кланавых і іншых канфліктаў, якія раздзіраюць многія дзяржавы. Я глыбока перакананы, што ў беларускага народа ёсць усё неабходнае для дастойнага жыцця. Дзяржаўная ўлада ў стане забяспечыць умовы для міру і росквіту рэспублікі. Для гэтага патрэбна, каб Прэзідэнт, Вярхоўны Савет, дзейнічаючы метадамі, уласцівымі кожнай галіне ўлады, выконвалі задачы, вызначаныя Канстытуцыяй рэспублікі. Дабрабыт краіны і кожнага беларускага грамадзяніна залежыць у першую чаргу ад стану спраў у нашай эканоміцы.

Перспектыўныя падыходы да вырашэння нашых эканамічных праблем выкладзены ў сістэмным выглядзе ў Праграме сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь да 2000 года. Гэты дакумент для разгляду ў Вярхоўным Савеце вам прадстаўлены.

У мінулым годзе нам удалося ўтаймаваць інфляцыю, стабілізаваць курс беларускага рубля. Разам з дасягненнем фінансавай стабілізацыі ў 1995 годзе ўзрасла вытворчасць асноўных відаў прадуктаў нафтаперапрацоўкі, мінеральных угнаенняў. Устойліва працавалі энергетыка, торфаздабыўная, дрэваапрацоўчая і іншыя галіны прамысловасці. Нядрэнныя вынікі былі дасягнуты ў знешнім гандлі. Рэспубліка дабілася значнага дадатнага сальда ў гандлі з краінамі далёкага замежжа.

Таму ў праекце бюджэту, які вам трэба зацвердзіць, прадугледжваецца, што ўжо ў бягучым годзе будзе спынены спад вытворчасці і пачнецца доўгачаканы ўсімі пад'ём у эканоміцы. Гэтаму садзейнічае і ажыўленне эканомікі нашага галоўнага партнёра — Расійскай Федэрацыі. Аднак, каб спыніць спад вытворчасці, трэба падтрымаць яе на ўзроўні, крытычна неабходным для перастуктурызацыі, мадэрнізаваць прамысловасць і сельскую гаспадарку. А гэта немагчыма зрабіць без замежных і ўнутраных інвестыцый.

У мінулым годзе я, як Прэзідэнт, рабіў пэўныя крокі ў гэтай сферы. Задача заканадаўцаў — у самыя сціслыя тэрміны стварыць прававую базу, аснову спрыяльнага інвестыцыйнага клімату ў краіне. Пад'ём вытворчасці не можа ажыццявіцца без жорсткага бюджэтна-падатковага і крэдытна-грашовага рэгулявання. Неабходна ў сціслы тэрмін дапрацаваць і прыняць Падатковы кодэкс, прадугледзеўшы ў ім зніжэнне падатковай нагрузкі на прадпрыемствы. Пераадоленню спаду ў аграпрамысловым комплексе будзе садзейнічаць пераход на рэнтабельныя закупачныя цэны.

Нам неабходна аслабіць такі дэстабілізуючы эканоміку фактар, як недахват уласных абаротных сродкаў. Важнай крыніцай нармалізацыі фінансаў прадпрыемстваў павінна стаць умацаванне плацежнай дысцыпліны ў спалучэнні з жорсткім кантролем з боку дзяржавы. Разам з тым, як бы ні было складана, Нацыянальнаму банку, камерцыйным банкам прыйдзецца адшукаць магчымасці для папаўнення ўласных абаротных сродкаў прадпрыемстваў, у тым ліку калгасаў і саўгасаў. Калі гэтага не зрабіць, то замест прыросту вытворчасці мы атрымаем масавае банкруцтва. Росту вытворчасці несумненна будзе садзейнічаць развіццё прадпрымальніцтва. Але толькі сумленнага прадпрымальніцтва, а не жульніцтва. І мною зроблены шэраг крокаў па развіццю прыватнага сектара. Глыбока перакананы — нам не ўзняць вытворчасці без аднаўлення кіравання дзяржаўным сектарам эканомікі, які працягвае займаць вядучыя пазіцыі ў гаспадарчым комплексе рэспублікі. Для гэтага неабходна ўнесці істотныя змяненні ў законы, якія рэгулююць дзейнасць дзяржаўных прадпрыемстваў і павышаюць іх адказнасць за вынікі гэтай дзейнасці. Павінен сказаць, што вяртання да адміністрацыйна кіруемай эканомікі са 100-працэнтнай дзяржаўнай уласнасцю быць не можа. Але гэта не азначае, што дзяржава самаўхіліцца ад рэгулявання эканомікі, ад уплыву на цэнаўтварэнне.

Працэс фарміравання шматукладнай, сацыяльна арыентаванай эканомікі павінен праходзіць пад жорсткім кантролем дзяржавы. Прыватызацыю трэба правесці ў інтарэсах народа і дзяржавы, а не зладзеяў і жулікаў.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Сесія: дзень першы.

Фотарэпартаж спецыяльных карэспандэнтаў «Звязды» Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ і Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

УВАСОБІЦЬ У ЖЫЦЦЁ НАКАЗ ГРАМАДЗЯН РЭСПУБЛІКІ

Выступленне прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь М. М. ЧЫГІРА на першай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 13-га склікання

Паважаны Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь!

Паважаныя дэпутаты Вярхоўнага Савета!

Перш за ўсё дазвольце мне ад імя ўрада і ад сябе асабіста павіншаваць вас з адкрыццём першай сесіі парламента Рэспублікі Беларусь трынаццатага склікання.

Гэты дзень мае вялікае значэнне не толькі для ўнутрыпалітычнага жыцця нашай дзяржавы. Яго роля неацэнная ва ўмацаванні пазіцый і аўтарытэту Рэспублікі Беларусь на міжнароднай арэне. Сведчаннем таго з'яўляецца рэакцыя сусветнага супольніцтва на фарміраванне заканадаўчай улады ў дзяржаве.

У сённяшнім выступленні Прэзідэнта выкладзены тыя першачарговыя задачы, без вырашэння якіх немагчыма далейшае развіццё нашага грамадства. Лічу, што гэта выступленне накіроўвае парламент на творчую, рэзультатыўную работу.

Прэзідэнт, парламент і ўрад павінны ўвасобіць у жыццё наказ грамадзян нашай рэспублікі аб стварэнні моцнай, дэмакратычнай і свабоднай дзяржавы, якая мае цесныя інтэграцыйныя сувязі з усімі краінамі.

Мы павінны сумеснымі намаганнямі ўзводзіць будынак беларускай дзяржаўнасці, і ўрад гатоў да канструктыўнага ўзаемадзеяння з нававыбраным парламентам. Гатоў прыняць усе меры, якія залежаць ад яго, па забеспячэнню плённай работы Вярхоўнага Савета.

Паважаныя дэпутаты!

Улічваючы, што этап уваходжання ў парламенцкую дзейнасць заўсёды звязаны з пэўнымі цяжкасцямі, хацелася б перасцерагчы ўсіх вас ад спакусы атаясамлівання работы на ніве заканадаўчай творчасці з хаджэннем па арэне цырка з факелам у руках.

Я спадзяюся, што ўсе са мной пагодзяцца: гэта, наадварот, карпатлівая, вельмі складаная і, на жаль, не заўсёды ўдзячная работа.

Усім вам, знаходзячыся ў гэтай зале і, само сабой зразумела, імкнучыся да зацвярджэння сваёй асобы, прыйдзецца вытрымаць выпрабаванне захапленнем, скажу так, голым папулізмам. Хацелася б, каб вы хутчэй прайшлі гэта выпрабаванне.

Думаю, што не трэба строіць ілюзій наконт таго, што адносіны заканадаўчай і выканаўчай уладаў заўсёды будуць гладкімі. Шлях да ісціны ўжо сам па сабе складаны, часта супярэчлівы.

Урад гатоў да прадметных дыскусій з дэпутацкім корпусам, канструктыўнай работы з пастаяннымі камісіямі Вярхоўнага Савета. Магчыма, нам трэба ўзгадніць пэўны час для такіх сустрэч, каб яны маглі мець рэгулярны і плённы характар.

Магу паведаміць, што ва ўрада і па суботах рабочы дзень. Магчыма, гэта найбольш прыдатны час для дадатковых свабодных зносінаў з дэпутатамі.

Улічваючы састаў дэпутацкага корпуса, трэба думаць, што вам даволі добра вядома аб сітуацыі ў эканоміцы. Нягледзячы на істотнае запавольванне крызісных з'яў, агульны стан нацыянальнай эканомікі працягвае заставацца складаным.

Вы таксама ведаеце аб прынятым Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь і ўрадам рашэнні павялічыць мінімальную зарплату з 60 да 100 тысяч рублёў і тарыфную стаўку першага разраду — да 110 тысяч рублёў. Вядома, гэта складанае і адказнае рашэнне. У аснове яго дакладны прагноз магчымага росту аб'ёмаў вытворчасці ўжо ў бліжэйшы час.

Сёння ў дзяржавы няма фінансавых рэзерваў для поўнага выканання такога рашэння. Выканаць яго можна толькі зыходзячы з мабілізацыі рэзерваў матэрыяльнай вытворчасці і за кошт больш рацыянальнага выкарыстання бюджэтных сродкаў.

Нам трэба агульнымі намаганнямі зрабіць бягучы год годам актыўнага ўвасаблення ў жыццё эканамічных рэформаў. Для гэтага ёсць усе прадпасылкі.

Вы ведаеце, што напярэдадні Новага года было падпісана Генеральнае пагадненне паміж урадам, аб'яднаннямі наймальнікаў і прафсаюзамі на 1996 год. У ім прадугледжваюцца меры, якія забяспечваюць аб'ём выпрацаванага валавога ўнутранага прадукту не ніжэй за ўзровень 1995 года.

Мы дагаварыліся дабіцца зніжэння ўзроўню інфляцыі да канца бягучага года да 1-2 працэнтаў у месяц, забяспечыць долю сродкаў, накіроўваемых на аплату працы ў валавым унутраным прадукце не ніжэй за 35 працэнтаў.

На перыяд стабілізацыі эканомікі прадугледжваецца захаваць долю сродкаў, накіроўваемых з дзяржаўных крыніц на фінансаванне галін сацыяльнай сферы ў працэнтах да расходнай часткі бюджэту ні ніжэй за ўзровень 1995 года, павялічваючы аб'ёмы гэтага фінансавання па меры аздараўлення эканомікі.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ПРАГНОЗ ДЭПУТАТАЎ

Генадзь КАРПЕНКА:

— Найбольшыя шанцы перамагчы ў барацьбе за спікерскае крэсла мае Сяргей Калякін. Гэта не мая асобная думка, а, калі можна так сказаць, даныя пазакуліснага, кулуарнага парламенцкага рэйтынгу. На другім месцы — лідэр аграрнікаў Сямён Шарэцкі. Што датычыцца былога кіраўніка ўрада Вячаслава Кебіча, то, назіраючы за сённяшняй раскладкай сіл у парламенце, можна сказаць, што, хутчэй за ўсё, гэта непраходная фігура. Шэраг публікацый напярэдадні пачатку сесіі — толькі спроба падняць яго аўтарытэт. Таму, мяркую, барацьба разгорнецца ў асноўным паміж Калякіным і Шарэцкім.

Людміла ГРАЗНОВА:

— Па даўняму славянскаму звычаю гаспадар, які надумаў пабудаваць дом, запрашаў на дапамогу суседзяў і аднавяскоўцаў. Збіраўся народ і за дзень узводзіў сцены. Працавалі дружна, ад душы, потым частаваліся, спявалі і танцавалі. Пабудаваць будынак беларускага парламента аказалася значна цяжэй. Спатрэбілася ўсебеларуская талака, ды не адзін раз, а чатыры — двойчы вясной і двойчы увосень. Мільёны галасоў, аддадзеных за дэпутатаў, сталі будаўнічым матэрыялам для фундамента, сцен і даху беларускага парламента.

Быццам дом гатовы, ў яго ўжо ўвайшлі новыя жыхары — парламентарыі XIII склікання — і хутка закіпіць там заканадаўчая дзейнасць. Засталося для гэтага вельмі нямнога — выбраць кіраўніка і яго памочнікаў. Іх выбранне не з'яўляецца толькі ўнутранай справай жыхароў парламенцкага дома. Бо кожны выбаршчык паклаў цагліну ў падмурак беларускага парламента, і яму неабыякава, што будзе адбывацца ў Авальнай зале.

Калі будзе выбрана няўмелае начальства, няздольнае наладзіць заканадаўчую дзейнасць, адвернуцца ад дэпутатаў выбаршчыкі. Цяжкая гадавая работа ўсебеларускай талакі акажацца марнай. Тыя, хто перашкаджаў народнай будоўлі, застануцца задаволенымі.

Апошнія дзве акалічнасці павінны стаць галоўным напамінкам для дэпутатаў. Камусьці з дэпутатаў прыемна бачыць сябе ў начальніцкім крэсле. Многім хочацца бачыць свайго партыйнага лідэра на месцы спікера. Але лепш утаймаваць сваё ўяўленне, прыглушыць асабістыя амбіцыі і выбраць тых, за каго будзе не сорамна, хто мае значны палітычны аўтарытэт, хто можа пераканаўча гаварыць, чый розум праяўляецца не толькі ў кулуарных размовах, але і ў адкрытым дыялогу.

Будзе выбраны разумны кіраўнік, будуць падабраны яму адпаведныя памочнікі — не абрушыцца будынак новага беларускага парламента. Вось тады пасвяткуем, паспяваем і патанцуем.

(Заканчэнне падборкі матэрыялаў на 3-й стар.).

РОЗГАЛАС

«ГОЯ» — ГЭТА САМАСТОЙНАСЦЬ

Сыраробы Бярозаўскага сыраробнага камбіната здаўна хваліліся сваёй прадукцыяй. Іх сыры заўсёды былі нарасхват, асабліва «Расійскі», які ў былыя часы меў нават прэстыжны Знак якасці.

Але вось у 1995 годзе прадпрыемства набыло самастойнасць, стала называцца адкрытым акцыянерным таварыствам «Бярозаўскі сыраробны камбінат», выйшла са сваёй прадукцыяй на сусветны рынак.

Галандская фірма «Вонк Дзеары Продуктс БВ» заключыла дагавор з бярозаўскімі сыраробамі на пастаўку сыру «Гоя», які потым ідзе для прыгатавання ежы ў ЗША. 300 тон сыру адпраўлена за акіян.

Здзелка гэта вельмі выгадная для прадпрыемства. Па-першае, атрымаўшы валюту, калектыў поўнасцю разлічыўся за малако з гаспадаркамі, пастаўшчыкамі прадукцыі. Па-другое, сам стаў па-людску жыць. Напярэдадні новага года сыраробны камбінат за валюту купіў тры кватэры для чаргавікоў. Іх атрымалі вадзіцель-афганец Аляксандр Стацэня, сыраробка Жанна Леанчук і майстар прыёмна-апаратнага ўчастка Любоў Валах. Палову кошту згодна з дагаворам аплаціў камбінат.

Частка валютных сродкаў патрачана для набыцця сучаснага зубаўрачэбнага абсталявання ў свой стаматалагічны кабінет.

Людміла ГІЛЁВА.

НА ЖАБРАЦКІМ ПАЙКУ

Несуцяшальную статыстыку прыводзяць медыкі Гомельшчыны. У вобласці, якая найбольш пацярпела ад чарнобыльскай катастрофы, сёння не хапае больш як тысячу ўрачоў, з-за чаго забяспечанасць іх на дзесяць тысяч жыхароў на дзевяць ўрачоў меншая, чым у цэлым па краіне.

Дзе-нідзе (у шасці ўчастковых бальніцах і ў дваццаці васьмі сельскіх амбулаторыях) урачоў наогул няма, а ўкамплектаванасць па такіх спецыяльнасцях, як педыятры, фтызіятры, участковыя тэрапеўты ў асобных установах медыцынскага профілю складае пяцьдзесят — шэсцьдзесят працэнтаў.

Звычайнай з'явай у медыцынскіх установах становіцца немагчымасць мыцця бялізны і набыцця яе (у некаторых бальніцах з-за адсутнасці новай яе ўжо пачалі латаць), рамонту памяшканняў, набыцця неабходнага інвентару, медыцынскага абсталявання, якое зношваецца, старэе. Складанае становішча і з медыкаментамі, і з бальнічнымі плошчамі. Напрыклад, зараз на аднаго хворага яе прыпадае ўсяго 4,3 кв. метра замест сямі па норме.

Пералік падобных цяжкасцей і праблем медыкаў можна працягваць і далей. А ўтварыліся яны таму, што, вобразна кажучы, ахова здароўя ў вобласці аказалася ледзь не на жабрацкім пайку з-за яўна недастатковага фінансавання. І ў выніку на канец мінулага года крэдыторская запазычанасць медыцынскіх устаноў склала ледзь не сто мільярдаў рублёў. Добра яшчэ, што, разумеючы праблемы медыкаў, арганізацыі, якія іх абслугоўваюць, у доўг адпускаюць ім ваду, электраэнергію, цяпло і г. д.

Што будзе далей з медыцынай вобласці, невядома. Па-ранейшаму медперсаналу абяцаюць фінансавую падтрымку (больш дзейсную) у тым выпадку, калі ў бюджэт пачне паступаць больш грашовых сродкаў. А пакуль народ чарнобыльскага рэгіёна жартуе так: на медыцыну і высокае начальства спадзявайся, а сам не хварэй.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

«РАТУША» ЯК АПОШНІ БАСТЫЁН БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Пасля сямімесячнага перапынку ў Магілёве аднавіўся выхад газеты «Ратуша».

Як вынікае са звароту абноўленага калектыву рэдакцыі да чытачоў, у новым годзе былы супольны орган магілёўскіх арганізацый БНФ і БСДГ змяніць свой выгляд. Цяпер «Ратуша» пачынае выходзіць як непартыйная, незалежная газета, якая на сваіх старонках будзе імкнуцца адлюстроўваць увесь спектр палітычнай думкі Беларусі.

Бадай адзінае, што захаваецца ў будучым ад «старой» «Ратушы», — гэта яе беларуская мова. Цікава, што менавіта гэта газета застаецца сёння апошнім абласным выданнем на Магілёўшчыне, якое адмовілася пераходзіць на двухмоўе.

Сяргей ГРЫБ.

ФОНД СТАРАЕЦЦА

Дабрачыннаму Гомельскаму фонду «Дапамога дзецям Чарнобыля», старшынёй якога з'яўляецца Генадзь Карэцкі, споўнілася пяць гадоў.

За гэты час ён аздаравіў у многіх краінах блізкага і далёкага замежжа звыш дваццаці трох тысяч дзяцей, якія пражываюць на забруджаных радыенуклідамі тэрыторыях. У адрас фонду прыйшла гуманітарная дапамога чарнобыльцам амаль на дзесяць мільёнаў амерыканскіх долараў, і асноўнае месца ў ёй займаюць медыкаменты і медыцынскае абсталяванне.

— Наш фонд, — расказвае Генадзь Віктаравіч, — разам з Інстытутам медыцынскай радыялогіі імя Ота Хуга з Германіі ўдзельнічаў у стварэнні цэнтра шчытападобнай залозы ў Гомелі, дзе зараз за год абследуецца да дзесяці тысяч дзяцей.

Няхай і надалей фонд служыць людзям.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

СІТУАЦЫЯ

ФІКЦЫЯ

Бываюць жыццёвыя сітуацыі, дзе скаржніку не дапаможа ні Бог, ні Прэзідэнт, ні, тым болей, карэспандэнт. У «пастку» людзі заганяюць сябе самі, імкнучыся перахітрыць у адным выпадку — дзяржаву, у другім — суседа, у трэцім... Зрэшты, варыянты, як прынята гаварыць, магчымы розныя.

Па адной такой калізіі наведаў нядаўна Быхаў. І пачуў гісторыю, якая, на першы погляд, здалася неверагоднай.

Падпалкоўнік у адстаўцы, заслужаны лётчык і ўвогуле паважаны чалавек з адпаведнымі атрыбутамі сацыяльнага стану (кватэра, дача, машына, гараж) застаўся ў адзін цудоўны момант без кала і без двара.

Пажар? Стыхійнае бедства? Напад чачэнскіх баевікоў?

Нічога падобнага.

Пасля падзелу Саюза застаўся наш служывы на Беларусі, а сям'я — у Пецярбургу. Тут, у райцэнтры на Магілёўшчыне, ён атрымаў кватэрку і, натуральна, запрасіў дамачадцаў да сябе для сумеснага, як гавораць юрысты, пражывання.

Жонка — а хто ў нармальнай сям'і кіруе, як не яна? — згадзілася. Але з умовай: спачатку — развод.

Ваенны, мала дасведчаны ў нюансах грамадзянскага побыту, натапырыўся: а навошта?

— Прыеду, усё растлумачу.

Аказваецца, план быў простым, як граблі. Практычная жанчына (а якая з іх непрактычная?) прапанавала свайму мужу фіктыўнае скасаванне шлюбу дзеля захавання жылля ў Пітэры. Дзеці, маўляў, яшчэ непаўналетнія, і законным кватэранаймальнікам можа заставацца гаспадыня, калі гаспадар, г. зн. муж, аб'еўся, па рускаму выразу, груш.

На тым і пагадзіліся. Хто ж вораг сваёй сям'і?

Аб тым, што так робіцца скрозь і ўсюды, я скажу пазней. А зараз вымушаны растлумачыць, чаму тайнае пагадненне, да якога, па логіцы, нашым праваахоўнікам ніколі не дакапацца, усё ж стала набыткам галоснасці. Справа ў тым, што, каб як мага хутчэй разысціся, патрэбна згода абодвух бакоў, але такая, каб не выклікала ў Феміды ніякіх сумненняў. Заяву ў суд падала жонка. Маўляў, п'яніца, дэбашыр, грошы не аддае, кахаць не ўмее і гэтак далей. Ну, а муж, як і належыць джэнтльмену, ды яшчэ з пагонамі старшага афіцэра, паралельна накіраваў дэпешу і ад сябе, сутнасць якой, калі коратка, зводзілася да таго, што сапраўдны мужчына, калі ў яго ёсць гонар, не павінен ісці насуперак жаданню жанчыны, што з іскам згодзен, што ён сапраўды такі і сякі і што ніякіх маёмасных прэтэнзій не мае.

Словам, разышліся, як самалёты ў небе па камандзе штурмана.

Падпалкоўнік з пачуццём выкананага перад сям'ёй абавязку стаў чакаць жонку. Месяц, паўгода, год... Ціха! Паехаў сам. Пазваніў у дзверы.

— Хто там? — чуе любімы голас.

— Я.

— Хто «я»?

— Ты што, не пазнаеш? Гэта я, твой муж.

— Які муж? У мяне няма ніякага мужа. Мы ў разводзе. Ідзі прэч.

Для таго, у каго слабыя нервы, гэта магло б закончыцца інфарктам. Але сэрца, загартаванае ў баявых трывогах, вытрымала. Падпалкоўнік, які, дарэчы, ужываў чыста сімвалічна, на гэты раз узяў бутэльку (як без яе разабрацца?) і паўтарыў штурм родных пенатаў. Скончылася міліцыяй, камендатурай, ваеннай пракуратурай, куды былая жонка накрэмзала заяву: пагражаў зброяй.

— Не хадзі туды, по-няў? — павучаў маладзенькі лейтэнанцік. — Мужык ты ў рэшце рэшт ці не?

Ён, вядома, усё зразумеў. Калі жонка абышлася з ім, як самы вераломны вораг, то чаму б не вярнуць хоць частку сумесна нажытага дабра? Але — дулю. Сваёй жа рукой засведчыў — маёмасных прэтэнзій не маю...

Такія вось печкі-лавачкі.

Прывёў я гэты сюжэт не для таго, каб пазабаўляць публіку. Справа ў тым, што дужа ўжо ненатуральна выглядае афіцыйная статыстыка, якая сведчыць, што на Магілёўшчыне, скажам, на 100 шлюбаў прыпадае 60 разводаў. А ёсць райцэнтры — напрыклад Асіповічы, — дзе такі паказчык складае 1:1 ледзь не цюцелька ў цюцельку. Гэта што — там усе халасцякі і халасцячкі?

Вядома, не. Справа ў фікцыі, якая набыла масавы характар. У адрозненне ад кур'ёзнага выпадку, аб якім расказаў, большасць фальшывых разводаў заканчваюцца паспяховым дасягненнем меркантыльнага інтарэсу, а што датычыць адносінаў паміж мужам і жонкай, то нічым: як мілаваліся (ці лаяліся — гэта як у каго), так на тым узроўні і засталіся, бо не паперка ж трымае або разганяе людзей.

Фіктыўнае скасаванне шлюбу, калі хочаце, стала зараз своеасаблівым сродкам выжывання. Сем'і нібыта распадаюцца не толькі дзеля таго, каб захаваць або набыць жылплошчу. Аказваецца, маці-адзіночцы (абсурд!) пражыць лягчэй, чым сяброўцы з мужам і дзецьмі. Бо адзінокай маці належыць ад дзяржавы сем мінімальных зарплат на дзіця школьнага ўзросту, а які сярэднестатыстычны муж забяспечыць такое? Яму хоць бы самому падтрымліваць сваё біялагічнае існаванне, калі зарплату на прадпрыемствах не выдаюць месяцамі.

Калі магутнасці такога гіганцкага работадаўцы, як магілёўскае аб'яднанне «Хімвалакно», загружаны толькі на 30 працэнтаў, а дапамогі па беспрацоўю не хапае нават на прыстойнае курыва. (Дарэчы, маці-адзіночку на рабоце не скароцяць, больш таго, дабавяць яшчэ адзін аплатны выхадны.)

Калі для паўнацэннага харчавання аднаго дзіцяці патрэбна ў дзень 35 тысяч рублёў, а дарослы, калі ён не бізнесмен, столькі не зарабляе.

Калі...

Вось такія ў нас «незаконныя» ячэйкі грамадства. Якое ж яно тады ў цэлым? Нездарма ў народзе жартуюць: не абдурыш — не пражывеш. Сумны, вядома, жарт.

Васіль ЛЕЎЧАНКА.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Аб некаторых аперацыях аднаго «палкоўніка КДБ» на тэрыторыі СССР і СНД

Крымінальная драма ў дзвюх частках

Пралог. У маі леташняга года «Звязда» паведаміла аб арышце 51-гадовага Леаніда Сахноўскага, якога ў многіх службовых кабінетах г. Гродна, а таксама ў некаторых іншых гарадах ведалі не толькі як буйнога прадпрымальніка, але і як палкоўніка КДБ, асобу, якая мае непасрэднае дачыненне да дзяржаўных сакрэтаў першай велічыні. Адразу заўважым, што фактаў наконт інспіравання гэтага правалу «доўгімі рукамі» ЦРУ ці «Масада» пакуль не выяўлена. Да таго ж, за апошнія 20 гадоў гэта было ўжо трэцяе фіяска спадара Сахноўскага. І што самае дзіўнае — арыштоўвалі яго зусім не на чужыне. Падмаскоўе, Барнаул, цяпер вось Гродна...

Частка першая. ЧАСЫ РАЗВІТОГА САЦЫЯЛІЗМУ

Дзеючыя асобы: Леанід Міхайлавіч Сахноўскі, «супрацоўнік камітэта прафсаюза ўпраўлення геалогіі, ён жа — начальнік гэтага ведамства, ён жа — адказны работнік Дзяржкамітэта СССР па навуцы і тэхніцы і падпалкоўнік, які выконвае ў асноўным сакрэтную работу; грамадзяне СССР з леспрамгаса, гадзіннікавага завода і рэжымнага навукова-вытворчага аб'яднання, якія мараць аб уласным аўтамабілі; суддзі і засядацелі з народных судоў г. Віднага і г. Барнаула.

Верасень 1976-га. У дырэкцыю аднаго з леспрамгасаў Маскоўскай вобласці прыбывае з візітам даволі салідная асоба гадоў трыццаці з гакам. Яна прадстаўляецца работнікам камітэта прафсаюза ўпраўлення геалогіі і прапануе для продажу 4 легкавікі з фонду гэтай арганізацыі, матывуючы тым, што іх трэба тэрмінова рэалізаваць, бо інакш «урэжуць» фонды на наступны год. «Але ўсё павінны быць па закону, — гаворыць прафсаюзны функцыянер. — Пішыце хадайніцтва на імя нашага начальніка, зацвярджайце пячаткай спіс уладальнікаў машын». Такі сур'ёзны падыход яшчэ больш узмацняе давер трапіўшых на «сёмае неба» леспрамгасаўцаў да свайго госця. У выніку той разам з неабходнымі паперамі атрымлівае 860 рублёў уступнага ўзносу. А неўзабаве будучыя аўтауладальнікі праз ашчадкасу пералічваюць Сахноўскаму асноўныя грошыкі — каля 16 тысяч. Пасля гэтага леспрамгас чакае, а «прафсаюз» усё абяцае і абяцае, што колы на падыходзе і ў рэшце рэшт... знікае.

Студзень 1977 года. Леспрамгасаўцы адшукваюць спадара Сахноўскага і прымушаюць яго вярнуць грошы. Аднак ужо праз 2 месяцы ўпраўленне геалогіі (на гэты раз у асобе яго начальніка) ізноў бярэцца за пошук карысных для сябе «выкапняў». Цяпер гэта рабочыя і служачыя 2-га Маскоўскага гадзіннікавага завода, якім «галоўны геолаг» абяцае 5 «Запарожцаў» з фондаў свайго паважанага ведамства. Сёння, калі нашы дарогі літаральна запаланілі «Мерседэсы», «Вольва» ці «БМВ», здзелка вакол гэтых «Запарожцаў» выглядае неяк ненатуральна. Але гэта сёння. А тады... Адзін расчулены кліент з радасці прэзентуе Сахноўскаму гадзіннік. Але галоўнае, вядома, — гэта папярэдняя аплата. Спачатку пакупнікі афармляюць у натарыуса даверанасць, якая ўпаўнаважвае Леаніда Міхайлавіча разлічыцца за машыны, атрымаць іх на заводзе і перагнаць у Маскву. Пасля гэтага Сахноўскі атрымлівае праз ашчадкасу 23 тысячы 200 рублёў і ў яго з'яўляецца цудоўная магчымасць атаварыцца каляровым тэлевізарам, лодкай, паляўнічымі стрэльбамі, кінакамерай, а таксама некалькі разоў з'ездзіць у Крым і на Каўказ. Што ж датычыць спецыялістаў па вырабу гадзіннікаў, дык ім зусім не да сонца і мора. «Колаў» як не было, так і няма, а грошы былі, ды зніклі...

«Начальнік геалагічнай галіны» разумее, што «запахла смажаным». Ён тэлефануе галоўнаму бухгалтару аднаго рэжымнага НВА, прапануючы з тых жа самых «фондаў» 8 «Жыгулёў» і «Запарожац». І зноў усё праходзіць на «ўра»: хадайніцтва, спіс чаргавікоў, ашчадкасы... Радуюцца чаргавікі, радуецца і Леанід Міхайлавіч: як-ніяк, а 44.380 рублёў — гэта тады былі грошы проста шалёныя. З гэтай сумы Сахноўскі разлічваецца з папярэднімі кліентамі (вярнуўшы нават 90 рублёў за падораны яму гадзіннік), а на астатнія грошы разам з галоўным бухгалтарам НВА выязджае ў Крым. Цяпер ён ужо не проста шэф упраўлення геалогіі, але і «падпалкоўнік», які выконвае ў асноўным сакрэтную работу.

Ну, а потым: «Устаць! Суд ідзе!» 5 гадоў турмы. Праўда, увесь тэрмін Сахноўскі не адбыў, яго ўмоўна вызвалілі з абавязковым прыцягненнем да працы, але ў хуткім часе далі яшчэ 8 гадоў. На гэты раз Леанід Міхайлавіч пагарэў на пасадзе «адказнага работніка Дзяржкамітэта СССР па навуцы і тэхніцы», рэалізаваўшы з «фондаў» гэтага ведамства неіснуючы «УАЗ-469». За 7 тысяч 200 рублёў.

Частка другая. ЧАСЫ НЕДАРАЗВІТАГА РЫНКУ

Галоўная дзеючая асоба ўсё тая ж, яна «даслужылася» да «палкоўніка КДБ», «выйшла ў адстаўку» і, пераехаўшы ў Гродна, пераключылася на рознапланавы бізнес спачатку ў якасці прэзідэнта канцэрна «Еўропа», а калі апошні абанкруціўся — як дырэктар таварыства з абмежаванай адказнасцю «Дэльфін».

Парадаксальна, што ў пратаколе медыцынскага агляду, складзенага ў лістападзе 1994 года пасля затрымання Сахноўскага за рулём у нецвярозым стане, ён значыцца як «непрацуючы». Існуе і яшчэ адзін даволі цікавы дакумент — хадайніцтва калектыву фірмы «Дэльфін», каб шэфа не пазбаўлялі вадзіцельскіх правоў, бо ён не зможа ездзіць за мяжу і нашы «чарнобыльцы» не атрымаюць адтуль гуманітарнай дапамогі.

Зразумела, што Леанід Міхайлавіч не мог апусціцца да грамадскага транспарту і таму вырабіў у Расіі яшчэ адны правы. Але гэта так сабе, «кветачкі» ў параўнанні з той дзейнасцю, якую разгарнуў спадар Сахноўскі. У прыватнасці, КДБ мае звесткі аб дачыненні свайго «калегі» да аперацый з наркотыкамі, да пастаўкі багатым кліентам пэўных «дзяўчынак». Любімым жа заняткам для Леаніда Міхайлавіча застаўся аўтабізнес. Праўда, цяпер ужо не было ні хадайніцтва, ні чаргавікоў, ні фондаў (рынак!), а разлік вёўся не рублямі, а выключна ў СКВ. У астатнім жа ўсё адбывалася як з тым жа леспрамгасам.

Дзелавы візіт беларускага камерсанта ў Санкт-Пецярбург. Фірма «Дэльфін» можа паставіць машыны па цэнах ніжэй за рыначныя. Кліенты тут як тут. Заключаюцца кантракты, дзе агаворваецца не толькі тэрмін пастаўкі (на працягу месяца), але і колер аўтамабіля («спелая вішня»), пасля чаго Сахноўскі збірае грошы — з аднаго кліента 4100 долараў, з другога — 4300, з трэцяга — 4800, у залежнасці ад мадэлі «ВАЗа». На гэтым «палкоўнік федэральнай службы разведкі» («Мы вырашылі, што ён — расійскі рэзідэнт у Беларусі», — паскардзіцца потым следчаму адзін пецярбуржац) лічыць свае функцыі вычарпанымі.

Найбольш цяжкія ўспаміны аб знаёмстве са спадаром Сахноўскім засталіся ў мінчаніна Л. Іх шляхі перасекліся ў 1991 годзе ў санаторыі «Парэчча». І калі праз 2 гады Л. адзначаў свой 60-гадовы юбілей, прэзідэнт канцэрна «Еўропа» быў у яго адным з самых паважаных гасцей. Але сапраўдная прычына, па якой Леанід Міхайлавіч прыкіпеў душой да гэтага чалавека, стала вядома трохі пазней, калі сябры сталі кампаньёнамі і Л. перадаў Сахноўскаму 29.999 амерыканскіх долараў і 2400 нямецкіх марак для ўкладання ў сумесны бізнес. І гэтай валюты, і дывідэндаў Л. чакае і сёння, нават пасля больш чым 20(!) паездак у Гродна і становучага для яго судовага вердыкту.

Дарэчы, разам з Л. пагарэў і яго знаёмы, галоўны інжынер аднаго сталічнага прадпрыемства Ц. Апошні так даверыўся «былому палкоўніку КДБ, афганцу і кавалеру ордэна Леніна», што нават не настойваў на распісцы за перададзеныя Сахноўскаму на набыццё аўтамабіля 1740 долараў і 520 дойчмарак.

У кастрычніку 1994 года Л. і Ц. у чарговы раз накіроўваюцца ў горад над Нёманам і сустракаюцца з Дзімам, у прысутнасці якога Леанід Міхайлавіч складае графік вяртання доўгу абодвум жыхарам нашай сталіцы. А назаўтра ў іх нумар у санаторыі «Парэчча» наведваецца былы сябар, ды не адзін, а з двума сяржантамі міліцыі. Размахваючы пісталетам, Сахноўскі патрабуе ад мінчан учарашнія распіскі, інакш ён тут жа арыштуе Л., а Ц. здыме з работы. Пакуль, праўда, мне невядома, былі гэта сапраўдныя ахоўнікі правапарадку ці асобы, якія карысталіся міліцэйскай формай, — у абласным УУС паабяцалі разабрацца.

Дарэчы, знятым з работы Сахноўскі пагражаў не толькі абдуранаму кліенту, але і следчаму Мікалаю Бялову. З чаго б гэта? На чыё заступніцтва спадзяваўся Леанід Міхайлавіч? Але да суда ўсё ж дайшло.

Замест эпілога

Суд Ленінскага раёна г. Гродна палічыў, што крымінальны талент спадара Сахноўскага, дзякуючы якому ён займеў 908 мільёнаў рублёў, варты «звання» асабліва небяспечнага рэцыдывіста і заслугоўвае 13 гадоў пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёмасці. Аднак уся маёмасць — гэта хіба што арыштаваная іншамарка. А дзе тыя мільёны, на якіх рахунках — невядома. Можа, пашукаць «Інтэрполу»?

Ну, а пакуль застаецца канстатаваць, што ад звароту ў праваахоўныя органы пацярпеўшыя грамадзяне Беларусі і Расіі атрымалі практычна нуль долараў і столькі ж марак. Ведаючы пра падобны «механізм» вяртання ўкрадзенага, куды пойдзе чарговая ахвяра махлярства: у міліцыю ці да «вышыбалаў»?

Хаця, вядома, пачынаецца з тых, хто давярае, дае, тым самым абараняючы махляроў ад беспрацоўя. Апошняе, відавочна, «сахноўскім» не пагражае ні ў бліжэйшай, ні ў аддаленай перспектыве. Асабліва ўлічваючы тое, што асоба з багатым крымінальным мінулым можа без усякіх праблем адкрыць адну фірму, потым, не разлічыўшыся па даўгах першай, — другую. І ўсё нармальна: кантора рэгіструе, махляр арудуе. Яго прымаюць у многіх службовых кабінетах, яму аказваюць падтрымку. Трэба, скажам, Сахноўскаму адшукаць багатага «партнёра» — памочнікі тут як тут. Званок да чалавека, які, як кажуць, зубы з'еў на апаратнай рабоце, знаёмства, абяцанне ўсякай дапамогі. З боку фірмы, якая працуе «пад прыкрыццём спецслужбаў Беларусі і Расіі» — і справа ідзе. Леаніда Міхайлавіча рэкамендуюць сталічнаму бізнесмену, і ў хуткім часе звыш 13 тысяч «баксаў» трапляе ў кішэнь чалавека, які «спяшаецца ў Белавежскую пушчу на сустрэчу з высокапастаўленымі асобамі дзяржавы».

Цяпер у спадара Сахноўскага іншае жыццё, іншыя праблемы. Але гэты выбар ён зрабіў сам.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ЖЫЦЦЯПІС

ПРЫМІРЭННЕ

Юра Настырка з трыццатага гаража аднойчы прыехаў дужа ўзбуджаны. Дастаў з «Масквіча» дынамікі, падключыў іх да магнітафона, і вось паляцела над гаражамі «...фронт, фронт, фронт, ты маё і тваё...», — надрыўна крычаў Сокалаў-Воюш. Праз дзень ужо ўсе ведалі, што Настырка стаў нефармалам і дэмакратам. Песня гэтая дужа спадабалася хлопцу і, як толькі ён з'яўляўся ў гаражы, пачынаў круціць яе раз за разам. Дынамікі раўлі, а Юра спакойна круціў гайкі ды пастукваў малатком.

Сусед з трыццаць першага гаража, Стапарчук, ужо пенсіянер, цярпеў з тыдзень, а потым не вытрымаў, зайшоў да Юры і крыкнуў яму над вухам:

— Ды заткні свайго крыкуна, галава развальваецца!

Настырка выключыў магнітафон і падняўся са стульчыка.

— А я, Фёдаравіч, не ведаў, што ты камуняка! — з'едліва сказаў Настырка і націснуў на клавішу. Дынамікі зноў загрымелі.

Стапарчук ніколі камуністам не быў, але ў гаражы павесіў карту Савецкага Саюза, якую дачка-настаўніца прынесла са школы. Геаграфічная карта, пацёртая на згібах, вісела на белай сцяне, а над ёю красаваўся жалезны герб з пасажырскага вагона: знаёмы чыгуначнік нацягаў іх цэлую скрыню.

Настырка і Стапарчук ужо не размаўлялі, а Балатовіч, з гаража насупраць, забягаў то да аднаго, то да другога. Убачыць, што Настыркі няма, — і ў трыццаць першы гараж.

— Ты бачыш, што гэтыя дэмакраты нарабілі?! — гаворыць Балатовіч тужліва гледзячы на карту. — Такую дзяржаву ўгробілі. Бензін каштаваў дзесяць капеек, а сёння за тры тысячы пераваліў, — трос тоўстымі шчокамі Балатовіч. — Паслухай, Фёдаравіч, а эпаксідкі ў цябе не знойдзецца?

А пры зручным моманце Балатовіч ужо ў гаражы Настыркі.

— Не-е, Юра, пакуль камуністаў з кабінетаў не выкурым, толку не будзе, — гаварыў Балатовіч, ківаючы на «Пагоню», якой Юра абклеіў свой «Масквіч». — Прыгожая штука, што тут казаць. — Настырка пачынае горача гаварыць пра герб. У вачах агеньчыкі, у куточках губ сліна пеніцца, але Балатовіч перапыняе яго: «Юра, можа пазычыш пару электродаў?» — Настырка шукае электроды і ўсё гаворыць, гаворыць...

* * *

Гараж у Юры някепскі. І ўсяго ў ім многа, але ўсё параскідана-пераблытана. Як ні павернешся, абавязкова за штосьці зачэпішся. У Балатовіча ж ключы роўненька раскладзены на паліцах, дрот і вяровачкі скручаны і вісяць на сценах, а ў падвале клеткі з нутрыямі.

І ў Стапарчука таксама парадак. Яго зялёны «Масквіч» ужо дваццаць гадоў бегае спраўна. На сядзеннях накідкі з цялячых шкур, пад нагамі ходнічкі...

* * *

Закончыліся мітынгі, і не спяваў больш Сокалаў-Воюш. Юра Настырка схаваў свае дынамікі пад зашмальцаваную фуфайку і стаў Юрасём. Цяпер ён рамантаваў аўтамашыны. У гаражы гудзеў трансфарматар і сляпіла электрычнае ззянне.

Стапарчук раніцой вазіў на рынак тавар камерсанта, а вечарам забіраў, ды на ноч ставіў пад радыятар электраплітку, каб вада ў машыне не замерзла.

Цяжка жыць, скардзіўся Балатовіч, і свае «Жыгулі» змяніў на «Опель». Ён займаўся камерцыяй. Кідаў у мяшок нутрый, завязваў яго на выхлапной трубе і ўключаў матор. Вырабляў шкуркі ды шыў шапкі... А яшчэ ў Балатовіча пад сталом быў прыхаваны кампактны самагонны апарат з электрападагрэвам.

Круціліся Настырка і Стапарчук, круціўся і Балатовіч. Круціліся і іх электралічыльнікі. Але не злева направа, а наадварот.

* * *

Надышлі выбары, і Настырка стаў кандыдатам. Цяпер ён хадзіў па гаражах і агітаваў.

— Пасля выбараў мы разбяромся, хто катэджы адбудаваў, а хто на крадзеным бензіне ездзіць!

На крадзеным бензіне ездзілі многія, на ім жа ездзіў і Юрка, але апошні раз ён «прамаргаў» бензавоз, які заязджаў да гаражоў з расійскай авіябазы, і салдаты прадавалі бензін па сходнай цане, і цяпер ездзіў на камерцыйным, ад чага адчуваў сябе чэсным перад народам і дзяржавай.

Выбары Настырка прайграў. У другі тур выйшлі настаўнік і кандыдат ад камуністаў. Юра палагаднеў, а Фёдаравіч павесялеў.

* * *

У нядзелю, перад Калядамі, Настырка забег у гараж, каб праверыць машыну, бо заўтра трэба было ехаць да цешчы па свежаніну.

Тут ён і ўбачыў пад «Масквічом» цёмную пляму. Праверыў. Лопнула тармазная трубка. Дзе ўзяць новую? Выйшаў, паглядзеў. Цёмна. Гаражы зачынены, і толькі ў суседа праз шчыліны святло прабіваецца. У Стапарчука трубкі былі. Юра іх бачыў, ляжалі пад паліцай, звязаныя зялёным пасачкам. Але як тут папросіш, калі за апошнія гады словам не перакінуўся? Хацеў ужо вяртацца ў гараж, як у канцы вуліцы бліснулі фары і праз хвіліну пад'ехаў Балатовіч.

Прасіць трубку ў Стапарчука Балатовіч не захацеў:

— Чаму я? Табе ж трэба, ты і пытай!

Тады Юра запытаў: «А гарэлка знойдзецца?»

— Ты ж ведаеш, што ў мяне з нацэнкай.

— Давай і закуску!

Балатовіч адразу ж заварушыўся. Хуценька загнаў машыну — і ў падвал. На стале разаслалі газету, адкрылі бляшанку кансерваў, паставілі бутэльку... Балатовіч пабег па Стапарчука.

Той прыйшоў, прывітаўся і спытаў:

— З якой нагоды?

— А нагода тут адна: стары год правядзём, а Новы сустрэнем, — весела сказаў Балатовіч: выпіць «на халяву» ён любіў.

— Калі так, то можна! — Фёдаравіч уладкаваўся на пустую клетку, і яму, як старэйшаму, налілі першаму. Стапарчук піў рэдка, але калі ўжо выпіваў, то «пачорнаму». Бывала, і начаваў у гаражы.

Прымірэнне адбылося пасля другой чаркі.

— Ну, Юра, як камуністы вас надралі? — не без задавальнення спытаў расчырванелы Фёдаравіч.

— А, яшчэ не вечар! — выцягнуў галаву з каўняра Настырка. — І ўсё ж ты, Фёдаравіч, камуняка!

— Я такі ж камуніст, як ты дэмакрат, — Стапарчук узяў трыма пальцамі квашаную капусту, закінуў галаву і адправіў у рот.

— Ну не скажы! — Настырка пакінуў жаваць.

— Які ты дэмакрат, калі твая жонка яшчэ нядаўна «фінгалам» свяціла? — засмяяўся Фёдаравіч.

Чмыхнуў і Балатовіч, але ўбачыўшы, што вочы ў Настыркі ўставіліся ў адну кропку, у пераносся Фёдаравіча, выправіў сітуацыю.

— Фёдаравіч, ты, можа, Юру тармазную трубку пазычыш?

Успомніў і Настырка, што заўтра трэба ехаць да цешчы, што Новы год без свежаніны...

— Мо, Фёдаравіч, сапраўды дасі, вярну пасля святаў, — папрасіў Юра.

— А чаму і не даць!

— Ваня, давай яшчэ пляшку. Плачу, — сказаў Настырка і палез у кішэню па грошы.

— Ты, Юра, не злуйся. Я гэтых франтоў, ведаеш, колькі прайшоў?.. Плячо, бачыш, як вывернула? — і Фёдаравіч варухнуў левым перакошаным плячуком.

Настырка працягнуў руку.

— Я ўсё разумею, прабач, калі што!

Тут і Балатовіч падтрымаў.

— Каб было чаго сварыцца? Хаця, Юра, я табе праўду скажу: адны мы не выжывем. Адкуль мы гэты ток возьмем? Скажы, што свяціць і грэць будзе? — Балатовіч кіўнуў на пяцісотватную лямпу, каля дзесятка якіх ён прывёз з калгаснай фермы — там імі абагравалі парасят.

Настырка хацеў паспрачацца, але перадумаў і чмокнуў Фёдаравіча ў шчаку:

— Чаго тут?

Яны ўзялі яшчэ адну бутэльку, астаткі закускі і пайшлі ў гараж да Стапарчука, а Балатовіч дастаў з-пад рыззя скрыначку, уставіў у разетку вілку, і дыск лічыльніка таркануўся і закруціўся справа налева. Пстрыкнуў выключальнік, і ў цемнаце чулася толькі, як нутрыі хрумстаюць буракі.

А гараж Фёдаравіча быў прыадчынены. На капоце аўтамашыны стаяла бутэлька. Настырка і гаспадар стаялі перад картай Савецкага Саюза і штосьці адзін аднаму даказвалі.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

«БЕЗ 70 ТЫСЯЧ МІЛЬЁН»

МАЮЦЬ ДВА «МОЦНЫЯ» ПЕНСІЯНЕРЫ Ў ГЛЫБОЦКІМ РАЁНЕ. ЦІ МІНАЮЦЬ ІХ НЯСТАЧЫ ГЭТЫХ ГАДОЎ?

Артыкул «Міхалевічаў двор» напісаў больш чым два гады назад. Расказваў у ім пра вясковую сям'ю пенсіянераў, іх жыццё, дзяцей, гаспадарку. Пасля гэтага не раз давялося праязджаць па шашы Полацк—Вільня каля вёскі Карабы ў Глыбоцкім раёне. Жывуць яны тут, зусім побач. Але наведаць колішніх сваіх герояў усё не выпадала. Едучы аўтобусам, не сыдзеш, а падарожнічаеш на машыне — час непрыдатны, не хочацца турбаваць гаспадароў. Але аднойчы, вяртаючыся з камандзіроўкі, вырашыў наведаць Марыю Дзям'янаўну і Мікалая Міхайлавіча Міхалевічаў спецыяльна. Па нашым часе два гады — тэрмін немалы, змены адбываюцца цяпер імкліва. А як жа цяпер жывуць пенсіянеры? Што новага?

Тут трэба вярнуцца на два гады назад і заўважыць, што пісалася тады пра жыццё пенсіянераў лёгка, з немалой доляй радасці за іх: жывуць усё-такі па нашых часах няблага, а пры нашых вясковых невялікіх патрабаваннях дык нават і добра. І вось цяпер пільна прыглядаўся, распытваў: ну, як вы? І пераканаўся: Міхалевічы, калі можна так сказаць, «моцныя» пенсіянеры, іх нястачы апошніх гадоў абмінаюць. І найперш дзякуючы ім самім. Мяркуйце самі.

Пенсіі на двух чалавек сям'я атрымлівае «без 70 тысяч мільён». Гэта выраз самога гаспадара, бачна было, што яму прыемна прамаўляць само слова «мільён», хаця аб сапраўднай вартасці гэтай сумы ён не можа не ведаць. Прычым ён, ветэран вайны, мае пенсію крыху нават меншую, чым яна — і ў мінулым і цяпер нястомная працаўніца. Але пенсія пенсіяй, а ў Міхалевічаў жа яшчэ гектар зямлі, жывёла, сад. Тыя ж яблыкі, здадзеныя на Падсвільскі вінзавод, далі ў сямейны бюджэт пэўную суму. І цяпер, у кастрычніку, у калгас аддаюць Міхалевічы 12 літраў малака, летам было, вядома, больш. Гэта таксама капейка. Ёсць і яшчэ нейкія дабаўкі ў бюджэт. А выдаткі? Яны пры той гаспадарцы, якая ў Міхалевічаў, у асноўным на «крамнае», тое, што не вырасціш, не выгадуеш. Так што грошай хапае. Нават каб дзецям дапамагчы. Як я ўжо пісаў мінулы раз, дзеці ў кожнага свае, таму і дапамагаюць ім паасобку. Ездзіў сёлета Мікалай Міхайлавіч да сына жонкі, якраз на час апаросаў (той у Расіі стаў фермерам, трымае свіней). Паглядзеў на свет, параўнаў тое жыццё і сваё. Не скардзіцца.

Нават адмена льготаў сям'ю закранула нязначна. Тут справа зразумелая: ён — ветэран вайны і таму захаваў правы. А Марыі Дзям'янаўне цяпер даводзіцца плаціць, каб даехаць да Глыбокага, некалькі соцень рублёў.

Аб дастатку ў сям'і Міхалевічаў мог меркаваць і па тым, як гаспадыня хутка сабрала на стол для госця. Гасціннасць гэта шчырая, адмовіцца ад яе немагчыма. Нічога незвычайнага не было, але і бульбачка, і яечня са скваркай, і кавалак кумпяка, пакінуты для гасцей ды на свята, знайшліся.

А вось калі сядзелі за сталом і размаўлялі больш павольна, удумліва, высветлілася, што нейкія зрухі ў параўнанні з тым, што было два гады назад, усё-такі ёсць. Няцяжка выявіць, што галоўны стрыжань, на якім трымаецца дабрабыт сям'і Міхалевічаў, гэта дзве кароўкі. Яны не толькі пояць-кормяць, даюць капейку за здадзенае малако. Сёлета гаспадыня шчодра дзялілася малаком з некаторымі суседзямі. За дапамогу. Бо без яе старым ужо цяжка абыходзіцца. Увогуле ж Марыя Дзям'янаўна зазначае: «Буду збываць кароў. Цяжка. Нават на пашу вадзіць за два кіламетры. Калгас траву нам скасіў, дзякуй за гэта. Але ж усё астатняе трэба самім. Не, цяжка. Буду збываць». А гаспадар успомніў і пра электрапастуха, на які давялося даваць грошы.

Развітаўшыся з гасціннымі і шчырымі гаспадарамі, падумаў, што Міхалевічы ўсё-такі жывуць яшчэ адносна добра для нашай вёскі, належаць да своеасаблівай яе эліты. Крыху падточваецца іх дабрабыт, але гэта ўжо ад страты сілы, ад таго, што ў далейшым гаспадарка будзе няўмольна скарачацца. Ну, а як павядзе сябе дзяржава ў адносінах да іх — пакажа час.

Расказаўшы пра гэту, напэўна, не зусім тыповую сям'ю, я не мог не пацікавіцца ў сельскім Савеце тым, а як жа ўвогуле жывецца пенсіянерам у Карабах і наваколлі? Старшыня выканкома Карабоўскага сельскага Савета Марыя Аляхновіч пагадзілася, што Міхалевічы сапраўды «моцныя» пенсіянеры. Але такіх значна менш. У большасці ж, напрыклад, адмена льгот выклікала немалыя цяжкасці. Бо электрычнасць-паліва-газ, калі становяцца яны платнымі, выклікаюць немалыя праблемы. Асабліва няпроста зараз тым пенсіянерам, хто мае 80 і больш гадоў, ужо не мее сілы трымаць жывёлу, апрацоўваць зямлю (пенсіі ў іх, дарэчы, таксама самыя мінімальныя, ды і затрымлівацца пачалі яны, часам да месяца). Марыя Іванаўна гаворыць:

— Па праграме «Клопат» у нас абслугоўваюцца 80 чалавек, гэта самыя нямоглыя, абяздоленыя. І тут вялікі дзякуй трэба сказаць усім тром калгасам, што на тэрыторыі савета. Выдзяляюць бясплатна пенсіянерам малако, па 200 кілаграмаў бульбы, па льготных цэнах зерне, нешта іншае. Нешта ўжо ёсць для жыцця. Але ж гэта самы мінімум. Таму старым, асабліва адзінокім і саслабелым людзям на вёсцы жывецца сёння вельмі цяжка.

А мне вось што падумалася: не асаблівы прыхільнік калгасаў у іх цяперашнім выглядзе, яшчэ раз пераконваюся, што іх прымусовага разгону ці рэзкага, таксама ж прымусовага, рэфарміравання дапускаць ні ў якім разе нельга. Старыя людзі на вёсцы тады страцяць вельмі многае. І не толькі тэхніку за сімвалічную цану, каб апрацаваць свой надзел, не толькі тыя літры і кілаграмы, што даюцца бясплатна па форме, а на самай справе як мізэрная кампенсацыя за тыя гады, калі яны працавалі «за палачкі», — нішчымныя працадні. Ёсць і шмат іншай, непрыметнай адразу падтрымкі, што ідзе ад калгасаў. У тых жа Карабах, калі захварэе стары, можа ён спадзявацца, што ў бальніцу яго даставяць бясплатна. Нават у далёкі Віцебск, калі спатрэбіцца.

Так што рэформу на вёсцы, калі і пачынаць, то толькі са стварэння магутнай сацыяльнай службы.

Алесь КАСЦЕНЬ,
Віцебская вобласць.

У вясковым магазіне: рыхтуй сані летам, а боты — зімой.
Фота Сяргея ВАСІЛЬЕВА.

«АШЧАДКНІЖКА-91. НАСТАЎ ЧАС УСПОМНІЦЬ»

Аб распрацоўцы камерцыйнай праграмы, накіраванай на кампенсацыю зберажэнняў грамадзян, якія знаходзіліся ў ашчадбанку ў 1991-92 гадах, аб'явіў на сустрэчы з журналістамі 8 студзеня намеснік старшыні праўлення акцыянернага ашчаднага банка «Беларусбанк» Дзмітрый Шаткін.

— Гэта праграма не будзе выглядаць як раздача грошай з бюджэту, — сказаў банкір, — а таксама не дабавіць прыбытку самой фінансавай установе. У першую чаргу яна разлічана на павышэнне аўтарытэту ашчаднага банка сярод укладчыкаў, бо насельніцтва да гэтага часу не давярае не толькі фінансавым кампаніям, але і банкам.

Схема пагашэння доўгу складзена на аснове інфармацыі, [illegible]

Акрамя таго, удакладніў Дзмітрый Шаткін, будуць выкарыстаны ўсе вядомыя фінансавыя інструменты, якія працуюць на рынку, уключаючы чэкі «Маёмасць». [illegible]

Тэрэза ХАЮЦІНА, БЕЛТА.

ВАЕННЫЯ САМІ ЗАЛЕЧВАЮЦЬ НАНЕСЕНЫЯ ЗЯМЛІ РАНЫ

З 8 студзеня ў Мінску знаходзіцца група амерыканскіх спецыялістаў з мэтай абмеркавання пытанняў, звязаных з рэалізацыяй пагаднення паміж Міністэрствамі абароны Рэспублікі Беларусь і ЗША [illegible]

Разам з беларускімі вайскоўцамі амерыканскія спецыялісты правядуць работы па мантажу і наладцы абсталявання [illegible]

З уводам у эксплуатацыю гэтага абсталявання значна пашырацца магчымасці вызначэння месцаў забруджвання і іх ачысткі.

Да правядзення гэтых мерапрыемстваў будуць прыцягнуты не толькі ваенныя спецыялісты, але і зацікаўленыя міністэрствы і ведамствы Рэспублікі Беларусь.

Гэта ўжо не першы крок [illegible]

Міхаіл ПІНЧУК, падпалкоўнік, прэс-служба Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь.

У МАГІЛЁВЕ З'ЯВЯЦЦА КАРТКІ. ПРАЎДА, ТЭЛЕФОННЫЯ

Не пацвердзіліся чуткі аб тым, што з пачатку студзеня жыхары Магілёва будуць плаціць за кожную хвіліну гарадской тэлефоннай размовы.

Зрэшты, дыму без агню не бывае. Новаўвядзенні сапраўды планаваліся, але пакуль мясцовыя сувязісты вымушаны ад іх адмовіцца. [illegible]

Затое верагодна, што ў бліжэйшы час магілёўчан чакаюць іншы «сюрпрыз». Услед за сталіцай тут вырашана перавесці гарадскія тэлефоны-аўтаматы на магнітныя карткі. Дарэчы, першая партыя таксафонаў новага ўзору ўжо дастаўлена ў горад.

Сяргей ГРЫБ.

ГРОШАЙ НЯМА — ТУШЫ СВЯТЛО

Газныя лямпы і свечкі вярнуліся ў некаторыя кватэры гамяльчан.

[illegible]

Віктар КОТАЎ, БЕЛТА.

ЯШЧЭ РАЗ ПРА НОВЫЯ БАНКНОТЫ ЗША

У Нацыянальным банку Беларусі адбылася сустрэча намесніка старшыні праўлення НБ Валянціна Заяша з прадстаўнікамі пасольства ЗША [illegible]

[illegible]

Заява для прэсы аб увядзенні новай валюты ЗША

[illegible]

Прэс-служба Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

КРЫМІНАЛ, ЗДАРЭННІ

СМЕЛЫ ЎЧЫНАК ПАРЛАМЕНТАРЫЯ

[illegible]

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЗЛАЧЫННЫ МАСКАРАД У ВІЦЕБСКУ: САПРАЎДНЫЯ ТВАРЫ ПАВІННА ЎСТАНАВІЦЬ СЛЕДСТВА

Ноччу 9 студзеня, калі «гарачы» тэлефон у дзяжурнай часці Першамайскага РАУС Віцебска, нарэшце, пачаў трохі «астываць», пачуўся трывожны сігнал.

У 4.20 патэлефанаваў грамадзянін В'етнама, гандлёвы агент аднаго з віцебскіх сумесных прадпрыемстваў. [illegible]

Васіль КУРЛОВІЧ, прэс-цэнтр МУС.

КОЛЬКІ КАШТУЕ МАЎЧАННЕ

[illegible] Як паведамілі карэспандэнту БЕЛТА ў прэс-групе ўпраўлення ўнутраных спраў на транспарце, такі шчодры «дар», вядома ж, зрабіў вельмі моцнае ўражанне на іх калегу, таму што разам з прадметам хабару ён тут жа даставіў работніцу грамадскага харчавання ў Баранавіцкі аддзел транспартнай міліцыі.

Таццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

ПРАГНОЗ ДЭПУТАТАЎ

Уладзімір ГРЫГОР'ЕЎ:

«У МЯНЕ НЯМА НІЯКІХ АМБІЦЫЙ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Уладзімір Віктаравіч, на якой аснове грунтуецца ваша фракцыя, на якім прынцыпе? У вас жа прадстаўлены як беспартыйныя, так і члены розных партый, у прыватнасці Вы.

— Як правіла, да нас далучаліся беспартыйныя, але ў гэтай фракцыі мы аб'ядналі ўсіх, хто падзяляе мэты і задачы яе як цэнтрысцкай фракцыі, якая будзе па магчымасці ўраўнаважваць усе палітычныя сілы, што прадстаўлены ў Вярхоўным Савеце.

— Тым не менш, фракцыя становіцца не толькі балансам, але ўяўляе сабой і асобную сілу, асобны інтарэс.

— Мы проста запаўняем цэнтральную частку палітычнага поля.

— Аднак ужо існуе думка, што ваша фракцыя — прапрэзідэнцкая.

— Я не думаю, што менавіта так трэба вызначаць нашу фракцыю. Так, сапраўды, няма неабходнасці хаваць, што тыя, хто ўвайшоў у фракцыю, падтрымліваюць намаганні Прэзідэнта, накіраваныя на стабілізацыю абстаноўкі ў грамадстве, на кансалідацыю, на вывад нашай эканомікі і грамадска-палітычнага жыцця з крызіснага стану. Калі Прэзідэнт працуе дзеля дабрабыту народа, дык і заканадаўчая ўлада павінна гэта рабіць, і неабходны адзіныя памкненні, поўныя каардынацыйных дзеянняў заканадаўчай і выканаўчай уладаў. Могуць быць, вядома, і сутыкненні думак, але мы павінны знаходзіць падставы для поўнага супрацоўніцтва з Прэзідэнтам, для таго, каб выйгравалі перш за ўсё інтарэсы нашых выбаршчыкаў.

— Гэтак жа гавораць і камуністы, і сацыял-дэмакраты, і іншыя. У чым жа спецыфіка вашай фракцыі?

— Наша фракцыя не звязаная нейкімі жорсткімі партыйнымі сувязямі, абавязацельствамі перад палітычнымі плынямі. Тут сабраліся аднадумцы, хаця поўнага адзінства яшчэ няма, дзеля яго дасягнення нам яшчэ не адзін пуд солі трэба з'есці... Я мяркую, што парламенту ўсё ж трэба ісці па цэнтры, тады мы будзем болей устойлівымі, будзем будаваць лепшае жыццё для людзей без нейкіх узрушэнняў.

— Колькі цяпер у вас запісалася дэпутатаў?

— Каля 70 чалавек напісалі заявы. Дзверы нашы адчынены для ўсіх. І потым, сама назва фракцыі — «Згода» — яна такая мірная, спакойная. Мы мяркуем, што наша фракцыя будзе доўга жыць і плённа працаваць.

— Ці не лічыце вы сябе пераемнікамі фракцыі «Беларусь» у былым парламенце?

— Я так не сказаў бы. Аднак фракцыя «Беларусь» выканала сваю місію, нямала зрабіла добрага. Арганізацыйна мы бяром сабе за ўзор лепшыя фракцыі мінулага склікання і нашых сённяшніх калег.

— Як узнікла прапанова вылучыць ад вашай фракцыі на спікерскую пасаду В. Кебіча?

— Кандыдатуру В. Ф. Кебіча прапаноўвалі многія нашы дэпутаты, у нас было тайнае рэйтынгавае галасаванне, і з 54 чалавек Кебіча падтрымалі 40. Гэта калектыўнае рашэнне.

— Ці звязана гэта было з тым, што кандыдатуру В. Кебіча падтрымаў Прэзідэнт?

— Прэзідэнт на пасяджэнні нашай фракцыі афіцыйна па гэтай кандыдатуры не выказваўся. Ён не ўплываў на гэтае наша рашэнне. Цяжка мне меркаваць наконт думкі Лукашэнкі, але мне здаецца, што сапраўды тут супадае яго думка з нашай.

— Ці лічыце вы правільным вылучаць чалавека, які прайграў пазалеташнія прэзідэнцкія выбары?

— У жыцці ўсякае бывае. Палітыкі сыходзяць і зноў прыходзяць — гэта нармальны дэмакратычны працэс. Мяняецца палітычная сітуацыя, і мяняюцца магчымасці для таго, каб чалавек сябе праявіў. Я хачу сказаць, што В. Кебіч яшчэ не цалкам сябе рэалізаваў.

— Аднак некаторыя аналітыкі і вас называюць у першым шэрагу прэтэндэнтаў на спікерскую пасаду.

— У мяне няма ніякіх амбіцый.

Інтэрв'ю правёў Валер КАЛІНОЎСКІ.

ЧАСТЦЫ ДЭПУТАТАЎ НЕ ХАПАЕ ПРАФЕСІЯНАЛІЗМУ І ВОПЫТУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

адны выступілі за закрытае пасяджэнне, другія — за адмену прамога эфіру, трэція наогул прапанавалі перайсці непасрэдна да вылучэння кандыдатаў, чацвёртыя ж банальна заблыталіся ў гэтай сітуацыі. Прэзідэнт у сваю чаргу асабліва не настойваў на выступленні, даўшы права канчатковага рашэння дэпутатам. У рэшце рэшт, дэпутацкі корпус у гэтай, здаецца, простай сітуацыі зайшоў у тупік і вырашыў пашукаць выйсце з яго пасля перапынку, на вячэрнім пасяджэнні.

Такая сітуацыя, вядома, не робіць гонару новым дэпутатам. Па-першае, многія з іх не вытрымалі першага выпрабавання, прадэманстраваўшы недахват вопыту і прафесіяналізму. Па-другое, і ў Прэзідэнта, і ў дэпутатаў назіраецца ўнутранае процістаянне. Частка парламентарыяў і пагадзілася б прыняць рашэнне аб закрытым пасяджэнні, але як тады быць з мноствам гасцей, запрошаных у Вярхоўны Савет? Элементарна «папрасіць» з залы? На гэта таксама цяжка адважыцца. Вось і атрымалася сітуацыя, нібыта ў той прыказцы: Іван ківае на Пятра, а Пётр — на Івана. Ні Прэзідэнт, ні дэпутаты не захацелі настаяць на сваёй пазіцыі.

P.S. *На вячэрнім пасяджэнні дэпутаты адмовіліся заслухаць даклад прэзідэнта і перайшлі да вылучэння кандыдатур на пасаду Старшыні Вярхоўнага Савета. Было вылучана 6 чалавек: С. Багданкевіч, М. Грыб, С. Калякін, В. Кебіч, П. Краўчанка і С. Шарэцкі.*

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

АДЗІНСТВА Ў РАЗУМЕННІ ПРЫЯРЫТЭТАЎ УНУТРАНАЙ І ЗНЕШНЯЙ ПАЛІТЫКІ — ГЭТА ПРЫНЦЫПОВАЯ АСНОВА...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ад Вярхоўнага Савета тут, у першую чаргу, патрабуецца стварэнне цэласнай сістэмы прававых актаў, якія рэгулююць эканамічнае жыццё. Рэспубліка падышла да чарговага этапа ўдасканалення эканомікі. Фарміруючы шматукладную, сацыяльна арыентаваную эканоміку, я стаўлю перад сабой асноўнай задачай — не дапусціць сацыяльнай несправядлівасці, абараніць простага чалавека, не страціць кантролю дзяржавы над бурнымі працэсамі ў цяперашняй сітуацыі ў эканоміцы. Для гэтага прыйдзецца задзейнічаць увесь комплекс агульнасістэмных і вытворчых фактараў. Яго важнейшымі рычагамі павінны стаць магутная прэзідэнцкая ўлада з эфектыўна працуючым парламентам. Пераадоленне крызісных з'яў у эканоміцы дазволіць нам праводзіць моцную сацыяльную палітыку. Наш народ прывык да высокага ўзроўню сацыяльнай абароны з боку дзяржавы, і ўлада не можа гэтыя надзеі падмануць. Гэта гаворыць аб тым, што мы ні ў якім разе не можам адмовіцца ад так званай бясплатнай адукацыі і бясплатнага медыцынскага абслугоўвання. Але гэтага мы павінны дабівацца не шляхам захавання ў ранейшым выглядзе сацыяльнага «ўтрыманства», якое раней трымалася па сутнасці на бясплатных энерганосьбітах. Іх сёння проста няма. Упэўнены, што і вы не будзеце кіравацца папулісцкімі меркаваннямі і імкнуцца да павелічэння льгот і прывілей без уліку рэальных магчымасцей нашай эканомікі.

Я, паважаныя дэпутаты, прапанаваў бы вам увогуле адмовіцца ад гэтых тэрмінаў «льготы» і «прывілеі», а гаварыць аб дзяржаўнай падтрымцы тых слаёў, якія сёння маюць патрэбу ў гэтай падтрымцы. Адзіны перспектыўны шлях — гэта стварэнне сучаснай, цэласнай сістэмы сацыяльнага забеспячэння, якая захоўвае ўсё лепшае і справядлівае, што было ў ранейшай сістэме, і якая зыходзіць з нашых магчымасцей. Яна павінна забяспечыць адраснасць дзяржаўнай падтрымкі тых грамадзян, якія па ўзросту, стану здароўя ці іншых прычынах не могуць сябе ўтрымліваць. Шчыра кажучы, нам не трэба баяцца таго, каб вярнуцца да ўсяго таго добрага, што было выпрацавана за апошнія дзесяцігоддзі, адкінуўшы тое, што сябе зжыло.

Ва ўмовах пераходнага перыяду ў гэтай сферы з'яўляецца вельмі сур'ёзная праблема — беспрацоўе, ад якога, перш за ўсё, церпіць моладзь. Да яе вырашэння мы павінны падысці комплексна і цывілізавана. Нашы людзі павінны ведаць, што ніхто не будзе пакінуты на волю лёсу.

Карыстаючыся гэтай высокай трыбунай, хацеў бы заявіць перад вамі і беларускім народам, што з тымі кіраўнікамі, якія сёння запланавалі так званае скарачэнне рабочай сілы ў імя таго, каб 3, 5, 10 працэнтаў месц рэзерву для таго, каб яны ў сваю чаргу «паддаўлівалі» тых, хто застаўся на вытворчасці. З такімі кіраўнікамі нам не па дарозе. У гэты цяжкі час народ неабходна падтрымаць, рабочых і сялян трэба абараніць, а не выкідваць за межы дзяржаўнага ці іншага прадпрыемства.

Першыя крокі ва ўдасканаленні сістэмы сацыяльнага забеспячэння Прэзідэнтам зроблены. Указ па льготах, некаторыя іншыя меры былі непапулярнымі, але непазбежнымі ў цяперашніх умовах. Адначасова мною былі зроблены крокі па падтрымцы студэнцтва, таленавітай моладзі, аховы мацярынства і дзяцінства, тых, ад каго залежыць будучыня краіны. Справа за Вярхоўным Саветам. Вам трэба будзе стварыць цэласную прававую базу сацыяльнага забеспячэння. Я не хацеў бы сказаць, што гэтай базы ці яе элементаў сёння не існуе, што былы Вярхоўны Савет ці Вярхоўны Савет дванаццатага склікання наогул нічога не зрабіў у гэтым. Зрабіў і нямала. Але ўсё трэба прывесці ў адпаведны выгляд і сістэматызаваць.

Неаслабнай увагі і Прэзідэнта, і Вярхоўнага Савета патрабуюць пытанні забеспячэння нацыянальнай бяспекі. Метады і формы жыцця, абароны жыццёва важных інтарэсаў краіны павінны зыходзіць з

эканамічных магчымасцей дзяржавы і забяспечваць дастатковы узровень яе бяспекі. З ліку пагроз дзяржаве і яе грамадзянам у першую чаргу я назваў бы злачыннасць. Пакуль не ўдаецца спыніць рост колькасці цяжкіх злачынстваў і дабіцца пералому ў барацьбе з арганізаванай злачыннасцю. Вялікую трывогу выклікаюць факты проціпраўнай дзейнасці службовых асоб. Толькі гэтым і нікімі іншымі матывамі абумоўлены апошнія перастаноўкі ў праваахоўных органах і замены некаторых вышэйшых службовых асоб дзяржавы. Прэзідэнт прымае сур'ёзныя меры па навядзенню парадку ў гэтай сферы. Наяўны ў органах унутраных спраў, дзяржаўнай бяспекі значны патэнцыял выкарыстоўваўся і выкарыстоўваецца нездавальняюча.

Тое, што вялікая колькасць злачынстваў не раскрываецца, стварае абстаноўку беспакаранасці і ўсёдазволенасці. У значнай меры барацьба са злачыннасцю стрымліваецца па прычыне недасканаласці прававой асновы. Падрыхтаваны цэлы пакет праектаў, нарматыўных актаў, якія чакаюць хутчэйшага вашага разгляду і прыняцця. Кожны дзень прамаруджвання ў гэтай сферы нясе новае чалавечае гора, велізарныя эканамічныя і іншыя страты. Самай сур'ёзнай увагі заканадаўцаў патрабуе праблема аховы дзяржаўнай граніцы. Мае патрэбу ў паляпшэнні прававая аснова дзейнасці пагранічных войскаў і мытных службаў.

У мінулым годзе мы пачалі поўнамаштабную ваенную рэформу. У бліжэйшыя 2-3 гады трэба будзе правесці шэраг буйных арганізацыйных мерапрыемстваў, якія павінны завяршыць, нарэшце, фарміраванне якасна новых Узброеных Сіл, здольных абараніць суверэнітэт і цэласнасць краіны. Рэфарміраванне арміі — гэта не толькі ваенная, але і вельмі складаная эканамічная і сацыяльная праблема, якая закранае лёсы соцень тысяч людзей. Клопат аб кожным з іх — абавязак дзяржавы. Ваенная рэформа мае патрэбу ў нарматыўна-прававым забеспячэнні. Неабходна ўнесці сур'ёзныя змяненні і дапаўненні ў існуючае заканадаўства ў галіне абароны. Беларусь застаецца вернай сваім абавязацельствам па пытаннях міжнароднай бяспекі.

Як бяз'ядзерная, міралюбівая дзяржава мы ўносім свой уклад у забеспячэнне стабільнасці на кантыненце. Імкненне НАТО да прасоўвання на ўсход, рэгіянальныя канфлікты і іншыя падзеі еўрапейскай і сусветнай палітыкі патрабуюць правядзення добра прадуманай і адказнай знешняй палітыкі. Мы зыходзім з таго, што наша знешняя палітыка павінна быць шматвектарнай. Беларусь імкнецца дынамічна развіваць адносіны з усімі дзяржавамі, дзе ў рэспубліцы ёсць уласныя інтарэсы.

Упэўнены, што пераважная большасць дэпутатаў падтрымлівае прэзідэнцкую лінію на інтэграцыю з Расіяй, за якую выказаліся на рэферэндуме мае і вашы выбаршчыкі. Размова не ідзе аб здачы суверэнітэту. Беларусь ёсць і будзе суверэннай дзяржавай, ды і ніхто з нашых партнёраў ад нас гэтага не патрабуе. Але беларускі і рускі народы не павінны размаўляць адзін з адным праз кантрольна-следавую паласу. Трэба захаваць усё добрае, што было ў адносінах паміж нашымі народамі, знайшоўшы для гэтага адпаведнае прававое афармленне.

Саюз з Расіяй абумоўлены гістарычна. Як бы каму было непрыемна аб гэтым чуць, але мы асуджаны жыць разам у самым цесным саюзе. Гэтага хоча наш народ, і з гэтага шляху мы не звернем.

Беларуская дыпламатыя актыўна працуе ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, адным з заснавальнікаў якой з'яўляецца наша рэспубліка, а таксама ў іншых міжнародных арганізацыях. Мы збіраемся паглыбляць свае адносіны з Еўрапейскім саюзам. Перакананы, што далёка не вычарпала сваіх магчымасцей і Садружнасць Незалежных Дзяржаў. Мы і далей будзем ствараць усе ўмовы для работы ў Мінску каардынуючых органаў Садружнасці і весці дынамічную палітыку ў рамках садружнасці. Сёння — гэта адзіны орган шматбаковага супрацоўніцтва, які дае магчымасць узгадняць інтарэсы рэспублік, што ўзніклі на месцы Савецкага Саюза, і падтрымліваць інтэграцыйныя тэндэнцыі.

Я хацеў бы, каб вы ў бліжэйшы час разгледзелі пытанне аб ратыфікацыі семнаццаці прадстаўленых вам важнейшых міжнародных дагавораў. У далейшым трэба наладзіць добрае дзелавое ўзаемадзеянне паміж Міністэрствам замежных спраў, Міністэрствам знешніх эканамічных сувязей і камісіямі Вярхоўнага Савета. Такі далёка не поўны пералік буйных праблем, якія стаяць перад краінай. Яны павінны і будуць вырашацца сумеснымі намаганнямі выканаўчай і заканадаўчай уладаў, кожная з якіх павінна дзейнічаць у рамках, вызначаных Канстытуцыяй, прававога калідора і ва ўзгодненым напрамку.

Сіла любога парламента ў яго кваліфікацыі і здольнасці забяспечыць прававую аснову развіцця грамадства. Краіна разлічвае, што Вярхоўны Савет дасць доўгачаканыя і якасныя законы, без якіх немагчыма паступальнае развіццё ў эканоміцы і ва ўсіх іншых сферах. Ад таго, наколькі эфектыўна вы зможаце арганізаваць работу па іх падрыхтоўцы і прыняццю, залежыць не толькі аўтарытэт Вярхоўнага Савета, кожнага дэпутата, але і прагрэс нашага грамадства.

І яшчэ адно пажаданне.

Паважаныя дэпутаты, паважаныя калегі! У апошні час вельмі шмат ідзе размоў аб тым, каб на першай сесіі як мага хутчэй падзяліць партфелі і пачаць працаваць. Спешка ў гэтай справе — дрэнны памочнік. Трэба хутка ўсё рабіць, але якасна. Таму я заклікаю вас з першай хвіліны, з першай гадзіны знаходжання ў гэтай цудоўнай зале, дзе будуць вырашацца асноўныя праблемы нашай дзяржавы, да ўзважанай і прадуманай палітыкі. Прашу як былога парламентарыя паслухаць мяне толькі ў адным. Прыняць рашэнне вельмі проста. Пераканаўшыся, што яно памылковае, змяніць яго будзе вельмі складана. Не настройвайцеся на тое, што вы павінны прыняць 500—600 законаў. Як кіраўнік дзяржавы прашу вас, прыміце 80 законаў за пяць гадоў, але якасна прадуманых, абгрунтаваных.

Паважаныя дэпутаты! У вас ёсць усе магчымасці ўвайсці ў гісторыю прыняццем законаў, якія вызначаюць росквіт краіны. У гэтай дзейнасці вы можаце заўсёды разлічваць на поўную падтрымку кіраўніка дзяржавы. Жадаю вам, паважаныя калегі, паспяховай работы. У добры шлях!

УВАСОБІЦЬ У ЖЫЦЦЁ НАКАЗ ГРАМАДЗЯН РЭСПУБЛІКІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Як бачыце, гэта вельмі адказныя абавязацельствы. Яны выпрацаваны ў выніку доўгага і ўсебаковага абмеркавання. І таму закладзены ў праект бюджэту, які я прашу вас разгледзець у першачарговым парадку.

Вядома, я не сумняваюся, што вакол прадстаўленага праекта бюджэту разгарацца вялікія страсці. Гэта зусім нармальна. Але наша агульная задача — як мага хутчэй увайсці ва ўжо пачаты фінансавы год з бюджэтам, зацверджаным Вярхоўным Саветам.

На жаль, нам пакуль не ўдалося дасягнуць галоўнага — прывіць працоўным калектывам разуменне таго, што выйсці з крызіснага стану можна толькі грунтуючыся на творчым пошуку і ініцыятыве, адказнасці і працавітасці пры стварэнні заканадаўчай і выканаўчай уладай належных умоў для такой работы.

Пакуль у большасці выпадкаў часцей за ўсё гучаць просьбы аб дапамозе, а не прапановы па стварэнню такіх умоў. Ды і дапамагчы сёння дзяржава можа ў лепшым выпадку толькі 5 калектывам са ста. Але калі 95 спадзяюцца толькі на дапамогу, а 5 працуюць самастойна, то ўсе звароты задаволіць немагчыма.

Прыемна, што ў цяперашнім саставе парламента шырока прадстаўлены аграрны сектар эканомікі. Тут, як вы ведаеце, у нас далёка не ўсё добра, нягледзячы на меры, прымаемыя Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь і ўрадам.

Гатовых рэцэптаў, на жаль, няма. Тут патрабуецца сумесны пошук шляхоў выхаду са складанай сітуацыі.

Так, многім гаспадаркам сёння патрэбна рэальная дапамога. Але я лічу, што ні пра якую дапамогу не можа быць і размовы, калі, напрыклад, у гаспадарцы забяспечваюцца надоі малака менш за 2 тысячы літраў на карову ў год і пры затратах кармоў звыш 18 цэнтнераў на 1 цэнтнер прыбаўлення ў вазе.

Паважаныя дэпутаты! Вы прынеслі з сабой у гэту залу каласальны вопыт работы гаспадарчай дзейнасці, маеце глыбокія веды сапраўднага стану спраў на месцах. Я думаю, што ўсё гэта створыць спрыяльную глебу для работы ў парламенце.

Разам з разглядам праекта бюджэту ўрад пры падтрымцы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь прапануе разгледзець таксама пытанне аб адмене некаторых святочных дзён. На практыцы склалася, што, увайшоўшы ў стадыю крызісу, мы скарацілі рабочы тыдзень і ўвялі дадаткова шэраг святочных дзён, абсалютна забыўшы аб рабочых суботах, што вельмі важна для эканамічнага ўздыму.

Я думаю, што гэта пытанне будзе першым выпрабаваннем на гатоўнасць новага саставу Вярхоўнага Савета процістаяць папулізму.

Вядома, парламент і ўрад могуць выказваць нязгоду з тымі ці іншымі рашэннямі адзін аднаго. Могуць быць незадаволены адзін адным, спрачацца і настойваць на сваім. Але заўсёды пры гэтым трэба памятаць аб тым, што Прэзідэнт, парламент і ўрад разам адказныя за лёс дзяржавы, за дабрабыт народа.

Сёння вы пачынаеце вялікую і адказную работу. І ад таго, наколькі паспяховым будзе гэты пачатак, у многім залежыць рух наперад па шляху рэформаў, па шляху ўваходжання Рэспублікі Беларусь у рады развітых еўрапейскіх дзяржаў.

Дазвольце пажадаць вам поспехаў і плённай работы.

У СВЕЦЕ

ЗНОЎ ЛЬЕЦЦА КРОЎ. НА ГЭТЫ РАЗ У КІЗЛЯРЫ

Грозны... Будзёнаўск. А цяпер ужо Кізляр стаў сумна вядомым на ўвесь свет. Тут у апошні час пралілася кроў. Кроў не толькі ваенных, а, як гэта здараецца, зусім невінаватых — дзяцей, старых, жанчын. Больш як 400 дасаеўскіх «арлоў» па-бандыцку напалі на мірны горад Дагестана, захапіўшы заложнікамі святая святых — радзільны дом і іншыя ўстановы, дзе ніколі не стаялі гарнізоны, дзе не хаваліся праціўнікі дудаеўскага рэжыму.

Бяссэнсавая бойня працягваецца. Хто у гэтым вінаваты? Адказ просты: палітыкі. Тыя самыя палітыкі, якія на карысць уласным інтарэсам і амбіцыям гатовы ахвяраваць сотнямі і тысячамі жыццяў ні ў чым не вінаватых сваіх супляменнікаў дзеля дасягнення галоўнай мэты — улады. Але ці даруе ім гісторыя, ці даруюць ім маці, у якіх кожны год гінуць дзеці?.. Ніколі! Нікому не патрэбнай вайне ў Чачні няма апраўдання. Наш беларускі народ верыць, што палітыкі, ад якіх залежыць лёс свету, нарэшце, сядуць за «круглы стол», стол перагавораў. І ўсталюецца мір, аб якім мараць народы Чачні, Расіі, народы ўсіх краін.

Яўген ТУРАКЕВІЧ. Мал. Мікалая АБАРЫ.

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

● ЗАХОПЛЕНА 150 ЗАЛОЖНІКАЎ, ЁСЦЬ АХВЯРЫ

У Кізляры з'явіліся першыя ахвяры сярод мірнага насельніцтва, якое трапіла ў зону актыўнага ўзброенага процістаяння: раёны, прылеглыя да аэрапорта, вакзала і пад'язных аўтатрас. У горадзе вядуцца моцныя вулічныя баі. У гарадской бальніцы, паводле папярэдніх даных, утрымліваецца каля 150 заложнікаў. Колькасць баевікоў, якія бяруць удзел у акцыі ў Кізляры, дасягае 500 чалавек. Шасцёра баевікоў забіты, адзін паранены і адзін захоплены ў палон у выніку аперацыі па высвятленню чачэнскіх баевікоў з Кізляра. Групу тэрарыстаў, якія называюць сябе «ваўкамі», узначальвае зяць Дудаева Салман Радуеў. Учора ў другой палове дня баевікамі былі расстраляны першыя двое заложнікаў.

● АПОШНЯЯ ВОЛЯ МІТЭРАНА

Днём нацыянальнай жалобы ў Францыі будзе аб'яўлены чацвер, 11 студзеня, калі адбудзецца пахаванне былога прэзідэнта Францыі Франсуа Мітэрана, які памёр у панядзелак. Ён будзе пахаваны ў сямейным склепе ў сваім родным горадзе на паўднёвым захадзе Францыі. На пахаванні, згодна з жаданнем нябожчыка, будуць прысутнічаць толькі яго родныя і некалькі блізкіх сяброў. Адначасова ў саборы Парыжскай Божай Маці пройдзе богаслужэнне ў памяць Мітэрана.

● ЗНОЙДЗЕНЫ РЭШТКІ САМАЛЁТА І ПАСАЖЫРАЎ...

Пацвярджаюцца прагнозы спецыялістаў аб тым, што пад заваламі камянёў на месцы катастрофы самалёта ТУ-154 у Хабараўскім краі знаходзяцца рэшткі лайнера і людзей. Прабураныя ў тоўшчы перамешанага з газай грунту шурфы выявілі на глыбіні 30 сантыметраў рэшткі людзей, крэслаў і іншых фрагментаў лайнера. На думку экспертаў, якія працуюць у зоне катастрофы, «чорную скрынку» з запісам размоў экіпажа магло далёка адкінуць пры выбуху лайнера.

● ПІЛОТАМІ САМАЛЁТА БЫЛІ РУСКІЯ

Сама меней 250 чалавек загінулі ў Заіры ў выніку катастрофы ў панядзелак грузавога самалёта, які ўрэзаўся ў адзін з рынкаў недалёка ад сталічнага аэрапорта. Урад краіны на надзвычайным пасяджэнні аб'явіў трохдзённую нацыянальную жалобу. Згодна са сведчаннямі відавочцаў, грузавому самалёту АН-32 пры разбегу не хапіла ўзлётнай паласы. У выніку машына ўрэзалася ў гандлёвыя рады з людзьмі, якія знаходзіліся побач. Па непацверджаных даных, у экіпажы былі чатыры расійскія пілоты, якім прыйшлося хутка пакінуць месца катастрофы, каб пазбегнуць самасуду з боку насельніцтва.

● КАЧКА, ЯКАЯ ЎМЕЕ ЧЫТАЦЬ

Качкі валодаюць выдатным зрокам і асабліва адчувальныя да колераў. На гэтым і быў пабудаваны эксперымент ва універсітэце Дрэйка (ЗША) з качарам крыжанкі па мянушцы Лэнс. Спачатку эксперыментатары чарцілі чорныя літары на каляровых картачках. Лэнс «зразумеў», што калі ён будзе тыкаць дзюбай у ярка-сінюю картку, то атрымае ежу. Зараз качар рэагуе на напісаныя словы. Так, калі яму паказваюць картку са словам «бяжы», ён хуценька бяжыць, на картку «спявай» ён рэагуе гучным краканнем.

Радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё Расіі» і «Радыё-РОКС» слухаў Сяргей ПРОТАС.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Доктар Кісінозуке Сазакі, 62-гадовы японец, лічыцца самым бедным чалавекам на зямлі — яго маёмасць ацэньваецца ў мінус чатыры мільярды долараў. Аднак, нягледзячы на вялікі доўг, Кісінозуке не вешае нос: раз'язджае на «Мерседэсе», жыве ў адным з самых прэстыжных раёнаў Токіо і з'яўляецца ўладальнікам 90 адміністрацыйных будынкаў. Спачатку Кісінозуке працаваў урачом, аднак потым перайшоў у будаўнічую прамысловасць і ў крэдыт пабудаваў шмат дамоў. Але ўрад нечакана павялічыў працэнты на крэдыты, і ён аказаўся няздольным пагашаць даўгі. І хоць Кісінозуке неверагодна бедны, сэрца ў яго залатое: убачыўшы жабрака, ён заўсёды кідае яму ў капялюш манету.

ЭКСТРА-ПРЭС.

Знакаміты оперны тэнар Лючана Паварoці быў нядаўна непрыемна здзіўлены, калі яму падалі ў адзін з бельгійскіх канцэртных вечароў рахунак у 33 тысячы амерыканскіх долараў. Прадстаўнікі падатковай службы заявілі пры гэтым азадачанаму спеваку, што ён «забыўся» заплаціць гэтую суму ў час яго гастроляў па Бельгіі пяць гадоў таму назад. У абарону вядомага італьянскага спевака выступіла яго «каманда». Суправаджаючыя Лючана Паварoці менеджэры запэўнівалі інспектараў у тым, што адказнасць за няўплату падатку поўнасцю нясуць арганізатары мінулых гастроляў з Лас-Вегаса, а не «зорка» опернай сцэны.

«ІнтэрМедыя».

З начнога гаршка давялося выцягваць брыльянты ўрачам гарадской бальніцы горада Вінніцы. Для гэтага яны чатыры дні кармілі слабіцельным вучаніцу агранщчыка мясцовага завода «Крышталь», якая ў час работы праглынула 25 брыльянтаў на суму 16 тысяч долараў. Аднак майстар цэха ў той жа дзень змог высветліць, дзе схаваны брыльянты, і «жывы сейф» пад вартай быў адпраўлены ў бальніцу.

«Труд».

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск –	8.24	16.09	7.45
Віцебск –	8.21	15.53	7.32
Магілёў –	8.13	15.59	7.46
Гомель –	8.03	16.03	8.00
Гродна –	8.38	16.26	7.48
Брэст –	8.30	16.34	8.04

МЕСЯЦ
Поўня 5 студзеня

ІМЯНІНЫ
Пр. Глікерыя, Зінона, Феафіла, Дарафея, Агафіі, Домны, Ніканора
К. Яна; Вільгельма

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца паслабленне маразоў, часам мокры снег, месцамі галалёд, на дарогах галалёдзіца. Тэмпература паветра ў Брэсце — 0—2, Гродне — 1—3, Мінску — 2—4, Магілёве, Віцебску — 4—6, Гомелі — 5—7 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак пацяплее. 11-га — без істотных ападкаў, 12-га ў заходніх раёнах ападкі і галалёды. Тэмпература ўначы — 3—8 градусаў марозу, удзень — ад плюс 1 да мінус 4.

Медыцынскі прагноз надвор'я на 10 студзеня

Надвор'е вызначыцца франтальным раздзелам, чакаецца паніжэнне атмасфернага ціску (па 4—6 мб) і ўтрымання кіслароду ў паветры. У такіх умовах магчыма пагаршэнне самаадчування ў метэазалежных хворых з захворваннямі сардэчна-сасудзістай і дыхальнай сістэм, апорна-рухальнага апарата, а таксама ў асоб з апераджальнай рэакцыяй на неспрыяльныя ўмовы па геафізічных фактарах 11 студзеня.

Рэкамендуецца адмовіцца ад далёкіх паездак, рэгулярна прымаць лекавыя прэпараты, прызначаныя ўрачом, уключаючы заспакаяльныя сродкі. Тым, хто схільны да паніжэння АЦ, паказаны прыём танізуючых сродкаў.

Антаніна КАРОЗА, навуковы супрацоўнік БелНДІ кардыялогіі.

НАДВОР'Е Ў СТУДЗЕНІ: ХАЛАДЫ БУДУЦЬ СТРОГА ПРЫТРЫМЛІВАЦЦА НОРМЫ

І хоць спецыялісты запэўніваюць, што ў нашых шыротах працягваецца перыяд усеагульнага пацяплення, цікавасць да прагнозу надвор'я ў насельніцтва па-ранейшаму ўступае хіба што цікавасці да росту цэн.

Пераднавагоднія маразы паспелі ўжо спалохаць нас, і хоць пасля іх крыху пацяплела, усёроўна хочацца ведаць, якое ж надвор'е прынясе нам студзень. Як паведамілі карэспандэнту БЕЛТА метэаролагі, сярэднямесячная тэмпература паветра ў Віцебскай, Мінскай, Гродзенскай абласцях чакаецца каля мінус 7 — мінус 10 градусаў, што на адзін градус ніжэй за норму. На астатняй тэрыторыі рэспублікі халады павінны быць у межах нормы, гэта значыць у сярэднім каля мінус 5 — мінус 8 градусаў. Дарэчы, у снежні мы перажылі сярэднямесячныя мінусавыя тэмпературы на 2,5—4 градусы ніжэй за норму.

Таццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

Выпуск № 320 Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

ХТО КАТАЕЦЦА, ТОЙ І САНАЧКІ ВОЗІЦЬ

Сялянскія сады і агароды спяць пад тоўстым слоем снегу. Покрыва даволі значнае — месцамі да 30—40 сантыметраў. А гэта значыць, што і 30—35 градусныя маразы не дабяруцца да каранёў.

Сёння ўся ўвага насенню. Людзі ідуць у спецыяльныя магазіны, якія пачалі работу ў наступішым годзе. Асартымент насення, як і раней, даволі небагаты. Так што той, хто паспяшаецца набыць неабходнае, будзе ў выйгрышы. [illegible] галава не будзе балець.

Па просьбе дачнікаў раскажам, [illegible] патрабуе [illegible] абысціся [illegible].

Ведама, мы жадаем мець прадукцыю як мага раней. Напрыклад, у канцы мая—пачатку чэрвеня. А такія мэты вымагаюць больш, але збалансаваных дозаў угнаенняў, старанных догляду (асабліва рыхлення, палівы і падкормак), спецыяльнай апрацоўкі глебы.

Бульба (сарты ранняя і сярэдне-раннія) здольная даць ураджай за 50—60 дзён. Вядома, клубні спецыяльна адабраныя, прарошчаныя і нават [illegible] на працягу месяца-паўтара на падаконніку ці пад плёнкай на расаду. Культура патрабуе даволі значнай колькасці арганікі і мінералаў, добрага сонечнага асвятлення. Таму цяжкія глебы (балотныя, гліністыя, сугліністыя і ілістыя) «разбаўляюць» пілавіннем, пяском, напалову ці поўнасцю перапрэлым гноем і лісцем, робяць высокія радкі і грады. Некаторыя аматары на супесках капаюць глыбокія канаўкі (да 35—40 см) і на дно кладуць рознае смецце, лісце, траву, кухонныя адходы, гной, мінеральныя ўгнаенні. Усё добра перамешваюць і толькі на такую «пасцель» высаджваюць прарошчаныя бульбіны расточкамі ўверх. Засыпаюць радкі ўрадлівай глебай з попелам (шклянку — на два пагонныя метры).

Ранняя бульба вельмі любіць калій і азот. Але на першым часе карані могуць засвоіць толькі 3 працэнты азоту, па 7 — фосфару і калію, 3,5 — кальцыю і 1 працэнт магнію. У гэты перыяд каранёвая сістэма слабая, «пераварыць» вялікую колькасць угнаенняў не можа. Праз няпоўны месяц карані, якія вельмі разрасліся ў зямлі, спажываюць усіх гэтых элементаў амаль у сем разоў больш! Максімум спажывання прыпадае на перыяд цвіцення і налівання клубняў — да 70 працэнтаў. Значыць, падкормкі абавязковыя — настоямі каравяку ці птушынага памёту ў прынятых дозах.

Асноўнае ўгнаенне — гной (перапрэў поўнасцю) ці кампост. Норма — 30—50 кг на 10 кв. метраў. Лёгкія глебы — арганіку загортваем глыбей, цяжкія — мяльчэй. Але не менш чым на 15 см. З мінеральных на гэтыя ж 10 кв. м уносіцца: азоту — 300—400 г, фосфару — 150—170, калію — 160—350 г. Запамятаем, што перавага азоту будзе спрыяць назапашванню ў клубнях бялкоў (бульба будзе вадзяністая). З азотных найлепш падыходзяць сернакіслы амоній ці мачавіна (карбамід). З калійных аддаць перавагу сернакісламу калію (бульба не любіць хлору).

Ранняя прадукцыя, як адзначалі, патрабуе і магнію з кальцыем. Падыходзяць: даламітавая мука (300—500 г на 10 кв. м) ці калі-маг — 200 г. З мікраэлементаў выдатна дзейнічае попел (шклянка на 2 пагонныя метры) з дабаўленнем буры — 15—20 г. Усё на тыя ж 10 кв. м. Караняплодам не вельмі даспадобы вапна (яны хварэюць паршой). Але калі кіслотнасць нізкая, замежныя спецыялісты раяць у час першага акучвання ўносіць да 1 кг вапны на 10 кв. м. Вапна адразу паляпшае самаадчуванне пасадак.

Буракі не баяцца хлору. І, як і бульба, патрабуюць магнію. Увогуле, патрабавальнасць да знакамітай «тройцы» (азоту, фосфару і калію) сярэдняя. Даваць толькі паўперапрэлы гной. Свежы можа сапсаваць справу. Азоту (салетры) не больш як 60 г на 10 кв. м. Інакш памяншаецца ўраджай, да таго ж ён дрэнна захоўваецца. Якасць і моц пладоў паляпшае калій (80 г на 10 кв. м) і фосфар (60 г). Плады, якія маюць доўгі корань, патрабуюць элементаў сілкавання значна больш.

Выдатна ўплывае на якасць буракоў попел (100—200 г на пагонны метр) і падкормка кухоннымі адходамі — асабліва вадой, у якой варыліся грыбы. Прадукцыя заўжды яркай афарбоўкі і саладкаватая на смак. Значна паляпшае справу падкормка мачой жывёлы. Яе настойваць і разводзіць у пяць—сем разоў.

Морква. Высяваем у красавіку на глыбіню ў 1—1,5 см. Глеба запраўлена кампостам. Папярэднікі — агуркі ці капуста, пад якія густа клалі гной. Глебы па кіслотнасці нейтральныя. Гэта ўмова вельмі важная.

З мінеральных угнаенняў уносім на 10 кв. метраў: попел — 200 г, да 300 г хлорыстага калію (хлор на карысць) і 400 г суперфасфату. З азотных прымяняем салетру (100 г перад сяўбой) і яшчэ 200 г — у час вегетацыі ў падкормках. Такое раздзяленне асабліва важнае на пясчаных глебах, з якіх азот лёгка вымываецца. Апошняя падкормка азотам — за месяц ці паўтара да ўборкі.

У час праполак і прарывак асцерагацца маркоўнай мухі. Дапамагае апырскванне газай. А яшчэ раскідваем нафталін (калі раздабылі) з попелам. Работу лепш праводзіць на ноч.

На першым часе морква вельмі пакутуе ад нехваткі вільгаці. Таму абавязкова паліваць на глыбіню да 20 см і рыхліць міжрадкоўі.

Маркоўная муха за дзесяткі метраў «чуе» пах бацвіння, якое вяне. Таму прарыўку весці позна вечарам, вырваныя экземпляры адразу выносіць.

Радыска. Патрабуе глебаў з добрай гумусавай запраўкай, сонечных, вільготных. Калі адна з гэтых умоў адсутнічае — караняплоды цвёрдыя, малыя, хворыя. Розныя пачвары літаральна апаноўваюць» кожны плод.

Маладым раслінам дакучае блыха. Лісце пудрыць попелам. Гэту працэдуру паўтарыць некалькі разоў. Ёсць пераканаўчыя звесткі, што пазбавіцца ад гэтага драпежніка можна з дапамогай... агню. Спаліце на градзе сухія яловыя лапкі, галінкі бярозы, сена, салому — і блыхі не будзе.

Патрабаванні да сілкавання ў радыскі сярэднія. Азоту і калію просіць не больш чым буракі. Крыху павышаныя прэтэнзіі да фосфару — да 150 г на 10 кв. м. Яшчэ патрэбен попел — 100—200 г на два пагонныя метры. У ім — калій, кальцый, фосфар і тыя ж мікраэлементы.

Цыбуля. Вельмі баіцца кіслых глебаў (рh — 6,5—7,8). Сярэдняя патрабавальнасць да фосфару — 200 г на 10 кв. метраў. Прыкладна столькі ж патрабуе калію, але толькі сернакіслага. Азоту не прагне, а вось да мікраэлементаў надзвычай чуйная. Асабліва любіць серу і медзь. Пры іх недахваце стрэлкі-лісты жаўцеюць, сам караняплод не такі ўжо і пякучы. Уносіць дадаткова серу і медзь не трэба. Дастаткова прымяняць суперфасфат і сернакіслы калій (у абодвух даволі серы). А яшчэ перапрэлы гной. Ну а медзь даецца пры апрацоўках медным купарвасам для прафілактыкі мучністай расы. Першы раз пырскаем з распыляльніка, калі лісточкі паднімуцца на 10—15 см, праз дзесяць дзён «лазню» паўтараем. Летам у сярэдзіне чэрвеня яшчэ два разы апрацуем градку. Але прыменім ужо хлорвокіс медзі, паліхом, фундазол ці іншыя прэпараты, здольныя «ваяваць» з грыбковымі хваробамі.

За перыяд вегетацыі два-тры разы даць падкормкі настоямі каравяку (1:8, 1:10) ці мінеральнымі ўгнаеннямі (можна толькі попелам) пасля паліву. На вядро вады бяром 20 г мачавіны, 40 — суперфасфату і 25 г — сернакіслага калію ці тры шклянкі попелу. Суперфасфат разводзіць асобна і ў цёплай вадзе, часта перамешваючы. Ён даволі слаба раствараецца. Асабліва ў халоднай вадзе.

Асобныя клопаты пра сявок. Маленькія цыбулінкі вырастаюць з насення. Яно ў вельмі цвёрдай абалонцы. З-за гэтага прарастанне ідзе марудна. Агароднікі многа эксперыментавалі і ўрэшце знайшлі ўправу на цвёрдую браню. Аказалася, што яе разбурае марганцоўка. Бяром яе 1 г на літр вады і ў такі даволі моцны раствор змяшчаем на ўсю ноч (8—10 гадзін) насенне ў любых мяшочках. Назаўтра патрымаем яшчэ тры гадзіны ў растворы попелу — і можна высяваць. Глыбіня загортвання — 1,5—2,5 см. Лепш прысыпаць торфам, які не ўтварае сухой скарынкі. Якімі б густымі ўсходы ні былі, іх не прарэджваюць. Добра карміць і паліваць, двойчы ці тройчы апрацаваць хлорвокісам медзі ці бардоскай сумессцю — сявок падвяргаецца атакам мучністай расы. На сонцы вырастаюць цыбулінкі аднаго-двух сантыметраў у дыяметры, у цяні іх наогул няма.

***

І такое пасляслоўе. Калі дачнікі і сяляне ўносілі ўгнаенні пад перакопку мінулай восенню, дозы ўсіх кампанентаў пры сяўбе змяншаем у 2-3 разы і ўносім іх толькі ў радкі. А вось падкормкі — абавязковыя.

ХАТНІЯ БУКЕТЫ

Набліжаюцца два даволі значныя святы — мужчынскі (Дзень абаронцы Айчыны) і жаночы (8 Сакавіка). І жанчыны, і мужчыны могуць падарыць хараство без затраты грашовых сродкаў.

Мы прапануем [illegible] тыя святы [illegible] бярозкі, [illegible] яблыні. [illegible] пусціцца [illegible] рым мож[illegible] кветкі. Дав[illegible] квецень на [illegible] лы-белы [illegible].

Дзенічаем наступным чынам. Зрэжам на[illegible] куста ці д[illegible] надламаны[illegible] выразаць [illegible] боты вясн[illegible] галінак не [illegible] Яны нядоў[illegible] це іх у вад[illegible] эмаліраван[illegible] дзён. Кара [illegible] ка набухнуць, раздадуцца ушыркі. У вадзе зрэжам маленькі кавалак камля і ўставім ў бутэльку з вадою з дабаўленнем попелу (на 0,5-літровую пасудзіну — напарстак ці два). Зверху накінем цэлафанавы мяшочак, завяжам на гарлавіне слоіка. Ля пупышак будзе вільготнае паветра, і яны не высахнуць. Ад камля ўверх пойдзе сілкаванне. Звычайна праз тры-чатыры тыдні галінка ажывае. Цэлафан не знімаем. І толькі перад святам яго раскрываем. Па ўсяму парастку — зялёны ліпкі конус. Галінкі яблыні нават усыпаны бялюткімі кветкамі, а зеляніны амаль няма.

Каб усё было іменна так, трымайце бутэлькі з цэлафанам на самым светлым акне і сачыце, каб вадкасць у самой пасудзіне не пакрылася цвіллю. Для гэтага мяняйце ваду раз у тыдзень.

Проста выгнаць пралескі — самыя раннія кветкі вясны. У лесе на палянах, дзе ў свой час збіралі гэтых вестуноў, раскапайце снег і акуратна адбіце мёрзлы кавалак зямлі з кусцікам пралесак. Пастаўце ў якую-небудзь пасудзіну, загарніце пустэчы зямлёю, накіньце ўсё той жа цэлафан, пастаўце спачатку ў асяроддзе з нізкай плюсавой тэмпературай, праз тыдзень — тэмпература пакаёвая. Кветкі на святле. Вам застаецца толькі сачыць за вільгаццю ля каранёў.

А кветкі з'явяцца абавязкова — дзесяткі разоў праверана. Вядома, эфект будзе большы, калі адзін ці два разы падкорміце попелам з мачавінай (на 0,5-літровую бутэльку вады — лыжку попелу і трэць ці менш — мачавіны).

Цяпер параўнайце падарункі. Ваш і той, што набываем на базары. Мяркуем, што ваш, выпеставаны асабіста, акажацца і жаданым, і самым-самым лепшым...

ЧАМУ БЫВАЮЦЬ АДЛОМЫ

У садзе заўсёды адбываюцца нейкія надзвычайныя здарэнні. Непрыемнасці могуць прынесці вятры, галалёдзіца, снег. Асобныя дрэвы расшчапляюцца ледзь не напалову, шмат адломаў.

Такую агрэсію прырода прадугледзела. І кожнае пашкоджанае дрэва ў свой час падлечыцца. Кара агрубее і зацягнецца з краёў, расшчэпы таксама паступова зрастуцца.

Але трэба раслінам і дапамагчы. Свежая рана — вельмі небяспечны ўчастак, праз які могуць пранікнуць хваробы. Зімою не вельмі, а ў час вегетацыі надзвычай шпарка. Таму абавязкова апрацаваць такія мясціны пілкай, нажом, тапорыкам, зрабіць усё гладкім. Затым змазаць растворам меднага купарвасу (5 г на 5 літраў вады). Добры вынік дае садовы вар. Яго патрымаць на печы, каб памякчэў. Да месца будуць фарбы на натуральным алеі. Прымяняць нешта адно.

Вялікія расколіны ачышчаюць, дэзінфіцыруюць тым жа медным купарвасам. Пасля — павязкі з матэрыялаў, якія не вельмі расцягваюцца. Можна на ствале зрабіць скразную адтуліну, прыладкаваць болт з пракладкамі з двух бакоў і моцна зацягнуць. Дрэва нават не адчуе такой аперацыі. Рана зарасце разам з устаўкамі з жалеза.

Бывае, што вялікая галіна, адломваючыся, цягне за сабою кару. Калі такія раны невялікія, нічога страшнага не будзе. Але часам пашкоджаны некалькі дзесяткаў сантыметраў кары штамба. Тут дзейнічаем, як пры перасадцы скуры. Адразу ж пасля здарэння (кара не падсохла!) вяртаем яе на месца, моцна абвязваем стужкамі з поліэтыленавай плёнкі. Усе падазроныя месцы замазваем садовым варам. Гэта рабіць абавязкова, бо «хворая» вільгаць, якая пранікне да здаровай часткі, можа загубіць дрэва.

І, вядома ж, бяда павінна вучыць. Таму яшчэ і яшчэ раз пільным вокам агледзьце крону. Усе падазроныя вельмі вострыя адыходжанні галін ад штамба выражце ці падвяжыце, пастаўце падпоры. І абавязкова скідвайце з галін снег, утрамбоўвайце яго ля штамбаў. Выгады такія: птушкі знойдуць на дрэве корм у выглядзе шкодных насякомых, а ўнізе будзе закрыта дарога для мышэй і пацукоў.

САРТЫ ДЛЯ... ГУРМАНАЎ

Нам «прыеліся» старыя сарты памідораў — гэтыя «белыя налівы», «Талаліхіны», «перамогі», «ракеты», многія іншыя. Чытачы нашай газеты бачаць людзей, якія на базарах прадаюць насенне рэдкіх ці зусім новых сартоў. Пакуль дзяржаўныя гандлёва-закупачныя арганізацыі разварочваюцца, яны імкліва запаўняюць, як кажуць, «свабодную нішу». Ці можна набываць такое насенне?

Тут гарантыя — толькі сумленне прадаўца. Вельмі многія з іх умела вядуць справу і прадаюць добры насенны матэрыял. Але такое бывае не заўсёды. Памідоры пераапыляюцца, гібрыды наогул толькі ў спецыяльных умовах даюць патрэбны вынік. Так што верагоднасць адхіленняў ад зыходнага даволі значная.

І ўсё ж мы прывядзём некалькі сартоў рэдкіх памідораў, якія з найлепшага боку паказалі сябе на градках. Вядома, і без укрыцця плёнкай.

«Самы ранні». Плады мясістыя, чырвоныя, масай да 100-200 г. Ураджайнасць з куста — да 5 кг. А з адной соткі — дзве тоны! Штамб нізкі, выспяванне ранняе і дружнае.

«Усходні ранні». Маса аднаго плода да 150 г — вышэй, чым у звычайных. Афарбоўка — ружовая. Выведзены ў Хабараўску.

«Прызёр» — сорт для салення. Чырвоныя плады масай да ста грамаў. Нізкія кусцікі літаральна ўсыпаны імі. Тэрмін выспявання — сярэдні.

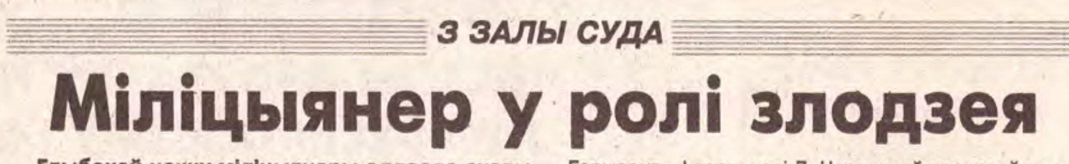
Цэлы букет новых «хуткіх» сартоў прапануюць ленінградскія вучоныя. **«Неўскі»** многія дачнікі ўжо ацанілі. А ёсць яшчэ **«Паўночны»** і **«Ураджайны»**.

«Залаты кароль» прыйшоў з былой ГДР. Плады жоўтай афарбоўкі масай 60—80 г. На агародзе пладаносяць да сярэдзіны восені — расліна валодае частковай устойлівасцю супраць грыбковых хвароб. Выкарыстоўваюцца і для перапрацоўкі.

«Снежны шар» — плады белыя, **«тыгровыя»** — аранжавыя з зялёнымі палоскамі, **«чарадзей»** — вельмі мясістыя. «Амерыкана-канадскі гібрыд» — грушападобнай формы, высокага росту. Плады чырвоныя, буйныя.

Надзвычай ураджайны сорт «банан». Плады прадаўгаватыя (як бананы), ярка-аранжавыя, саладкаватыя. Вага аднаго экземпляра — 80—100 г. Высакарослыя. Сорт схільны да «памідорных» хвароб.

З ЗАЛЫ СУДА

Міліцыянер у ролі злодзея

Глыбокай ноччу міліцыянеры аддзела аховы Маскоўскага РАУС горада Мінска Бодзікаў, Міхцін, Бойка і Андрэеў на аўтамашыне патрулявалі па вуліцы Машыністаў. Насупраць дома № 76 яны знайшлі некалькі звязак задніх панеляў ад тэлевізараў «Гарызонт».

Няцяжка было здагадацца, адкуль паступіў «тавар». Побач знаходзіўся завод «Альмагор», які выпускае такія дэталі да тэлевізараў. Заставалася выявіць раскрадальнікаў дзяржаўнай маёмасці. Супрацоўнікі міліцыі адправілі аўтамашыну з вадзіцелем у канец вуліцы, каб яна ў любы момант магла перакрыць дарогу злачынцам, а самі схаваліся ў двары дома.

А другой гадзіне ночы да схаваных дэталяў пад'ехала аўтамашына «Масквіч-2140». З яе выйшаў мужчына, які падышоў да агароджы завода. Потым ён пахадзіў па двары, а праз паўгадзіны з некім звязаўся па радыёстанцыі, паведаміўшы невядомаму, што ён знаходзіцца ля агароджы завода футляраў. Відаць, яму загадалі крыху пачакаць.

Мужчына сабраў звязкі панеляў і схаваў іх у нежылым доме. Потым ён падышоў да агароджы завода, дзе ў гэты час іншыя людзі перакідвалі партыю пярэдніх панеляў да тэлевізараў. Але тут зладзеі заўважылі работнікаў міліцыі. Яны кінуліся да аўтамашыны, селі ў яе і паехалі.

Міліцыянеры адразу ж звязаліся па радыёстанцыі з вадзіцелем сваёй аўтамашыны, якая і перакрыла дарогу зладзеям. Яны былі затрыманы на месцы злачынства.

Невядомым мужчынам аказаўся малодшы інспектар аператыўна-вышуковага аддзела УУС Мінгарвыканкома малодшы сяржант міліцыі І. Семічаснаў. Аўтамашынай кіраваў маляр-тынкоўшчык Мінскага камбіната хлебапрадуктаў К. Піменаў.

Расследаваннем устаноўлена, што ў час распівання спіртных напояў І. Семічаснаў, К. Піменаў і вучань ліцейшчыка завода «Альмагор» Д. Чарнышоў дамовіліся ўчыніць крадзеж панеляў да тэлевізараў «Гарызонт». І вось, калі Д. Чарнышоў працаваў у начную змену, І. Семічаснаў уручыў яму радыёстанцыю, паказаў, як ёю карыстацца.

Д. Чарнышоў падгаварыў прыняць удзел у крадзяжы ліцейшчыка Д. Валканоўскага, кантралёра ваенізаванай аховы завода А. Макоўскага і ліцейшчыка пластмас С. Стрыгоцкага. У той вечар апошні прыйшоў на работу ў нецвярозым стане. Станок, на якім ён працаваў, зламаўся, і п'яны ліцейшчык бадзяўся па цэху без справы. Тут і падвярнуўся яму са сваёй прапановай Д. Чарнышоў. П'янаму, як кажуць, і мора па калена. У дадзеным выпадку Д. Чарнышоў ператварыўся з вучня ў брыгадзіра. Пад яго кіраўніцтвам Д. Валканоўскі і С. Стрыгоцкі і перакідвалі дэталі да тэлевізараў праз агароджу завода «Альмагор». Усяго імі было выкрадзена 149 панеляў да тэлевізараў «Гарызонт» з цэха № 304. Ключы ад замка знаходзіліся ў А. Макоўскага. Ён і адчыніў дзверы цэха.

Суд Маскоўскага раёна горада Мінска пад старшынствам А. Рыбакова дзеянні ўказаных асоб кваліфікаваў як замах на крадзеж дзяржаўнай маёмасці ў буйных памерах. За такое злачынства ў адпаведнасці з часткай 4 артыкула 87 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжана пакаранне ад 5 да 15 гадоў пазбаўлення волі. Аднак суд палічыў, што ўказанае злачынства было ўчынена пры выключных абставінах, і назначыў вінаватым пакаранне кожнаму ніжэй як 5 гадоў зняволення. К. Піменаву, Д. Чарнышову і А. Семічаснаву — па 3 гады пазбаўлення волі, а А. Макоўскаму, С. Стрыгоцкаму і Д. Валканоўскаму — па 2 гады і 6 месяцаў. Пры гэтым указаныя меры пакарання суд назначыў умоўна з адпрацоўкай тэрмінаў пакарання на будоўлях народнай гаспадаркі пад пастаянным кантролем работнікаў міліцыі.

Лявон ГРАНКОЎСКІ,
старшы пракурор упраўлення па нагляду за следствам Пракуратуры Рэспублікі Беларусь.

ПРЭМ'ЕРА КНІГІ

Самотны бард спявае аб каханні...

Заўжды робіцца нейк лёгка і радасна, калі трапляе ў рукі зборнік лірычнай паэзіі. Асабліва калі гэта не перавыданне якога-небудзь прызнанага ўсімі класіка, а творы маладога аўтара. Хораша робіцца ад таго, што, чытаючы прыгожыя вершы аб вясне, каханні, радзіме, раптам пачынаем разумець, што не такі ўжо і дрэнны ён, наш час, калі ёсць яшчэ паэты, твае сучаснікі, амаль равеснікі, якія здольны знаходзіць новыя выразныя словы, каб ствараць сапраўдную лірыку, светлую і пранікнёную. На жаль, апошнім часам такіх кніжак становіцца ўсё менш. Фінансавыя цяжкасці выдавецтваў, разгубленасць творцаў, якія нярэдка замест таго, каб пісаць вершы, вымушаны змагацца з грашова-рэчавай рэальнасцю... Таму кожная новая кніжка паэзіі ўспрымаецца як нейкае адкрыццё. Адным з нямногіх сёлетніх адкрыццяў можна назваць новы зборнік вершаў Эдуарда Акуліна «Крыло анёла».

Гады чатыры таму прачытала ў нейкім часопісе верш. Прачытала толькі аднойчы, нават не звярнуўшы ўвагі на прозвішча аўтара. А праз некалькі дзён са здзіўленнем заўважыла, што круцяцца ў галаве першыя чатыры радкі таго невялікага верша. Так і не знайшла таго часопіса, не даведалася прозвішча паэта. Толькі дагэтуль захаваліся ў памяці ўзнёсла-простыя словы:

А буслы белы гонар маюць...
У гняздо не кладзіце хлеба.
Птушкі гэтыя не паміраюць.
Іх сабе забірае неба.

... І толькі калі разгарнула кніжку Эдуарда Акуліна «Крыло анёла», выдадзеную сёлета ў выдавецтве «Мастацкая літаратура», змагла, нарэшце, прачытаць яшчэ раз другі, апошні слупок верша, які тады не запомніўся:

На змярканні над роснай пожняй
Высакосны свой круг азначаць.
І найменне яму — апошні,
І ніхто болей іх не ўбачыць...

... Здаецца, паэтам-лірыкам сёння значна цяжэй пісаць, чым, скажам, авангардыстам. Перад апошнімі — шмат нерэалізаваных магчымасцей, словы, якія можна скласці ў дзіўныя, зразумелыя (а можа, і не?) аднаму табе сказы — і вось ужо гатовы авангардысцкі твор. А тут прыходзіцца шукаць нешта такое простае, шчырае, прыгожае, зразумелае ўсім, але не падобнае на тое, што рабілі да цябе. Гэтая праблема не дае спакою ледзь не кожнаму маладому. Але — во дзіва! — знаходзяцца словы, параўнанні, асацыяцыі, не падобныя ні на чые больш, і вось з'яўляецца верш, свой верш.

Пунсовы ветразь плыў па лесе...
Нібыта свечка на сутонні.
Пунсовы ветразь — лёс на снезе,
Агонь блукання на прыволлі.

Хоча таго паэт ці не, у чытача абавязкова складваецца ва ўяўленні яго вобраз, прадыктаваны радкамі яго ж вершаў. Эдуард Акулін паўстае перад чытачом як чалавек, які не любіць (незвычайна для паэта!) восень. Яна для яго «цяжкая на характар», яна прыходзіць знянацку, як «тэлеграма ноччу», яна «заімгліла туманам, пакрыла слатой нашага лета каханне», яна — напамінак аб блізкай зіме, аб небыцці, аб смерці:

Я стаміўся на свеце жыць,
Адпачыну істота просіць.
І душа, як лісток, дрыжыць,
А за вокнамі восень. Восень.

Наогул, чытачу можа падацца дзіўным, што трыццацітрохгадовы чалавек так часта піша аб смерці, аб непазбежным завяршэнні жыцця, якое ўсяго толькі — часцінка кругазвароту Вечнасці, якое «як рака, мялее...». Часта ў вершах адчуваеш, што паэт лічыць пражытыя дні не шкадуючы аб іх, не проста канстатуе для сябе факт, што застаецца іх усё менш.

Я ўрастаю ў чарговы год
Непазбежна і незваротна,
Не шкадуючы дзён самотных,
Што згарэлі, нібы бікфорд.

... Жаданне паяднацца з бязмежнай прасторай, з маланкай, з зорамі. Вечны, непатольны смутак чалавека па далёкім, загадкавым. Мо таму ў вершах бусел — не проста птушка, а стварэнне Божае, якое выказвае думкі і памкненні самога аўтара. Мо таму маланка становіцца па-жаноцку жаданай.

Забяры мяне ў неба, маланка!
І хоць шчасце з табою — на міг...
Я клянуся быць шчырым каханкам
У пякельных абдымках тваіх.

... Утрапёнасць, імкненне да неба, і тут жа, на суседняй старонцы, у другім вершы, — самота і туга. Светлая і чыстая — па страчаным каханні. «Вось я і стаў туманам, як ты таго хацела»... — і непазбыўная, цёмная туга па сваёй зямлі, якую ахапіў праклён забыцця і Чарнобыля. Апошняя бяда асабліва хвалюе паэта, бо сам ён родам з Бесядзі, а да красавіка 1986-га настаўнічаў у палескай школе. Можа таму яго боль у вершах адчуваецца вельмі выразна. Паэт разам са сваім лірычным героем, буслам, сумуе «па Белай Русі, дачарнобыльскай чыстаросай». Ён ідзе «па воблаках, як па снезе» дадому («зямлёю туды нельга»), каб «пабачыць з вышыні дрэвы, як маці мая, ссівелая». Ён з роспачу глядзіць, як Беларусь, «у парваным чарнобыльскім плацці пачарнелым сусветам брыдзе...» Боль роднай зямлі — гэта боль паэта, яе слёзы — і яго слёзы таксама.

Вось — зямля. Гэта — неба, а між,
затаіўшы жалобу сваю,
пачарнелы, як прадзедаў крыж,
на раскрэсах Радзімы стаю...

Ужо некалькі гадоў аўтар жыве ў Мінску, а ўспаміны аб родных палескіх краявідах не даюць спакою і сёння. Напэўна, адсюль радкі, якія не прымаюць, не прызнаюць вялізнага, бетонна-асфальтавага паселішча.

Ніводнай зоркі ў небе гарадскім...
Усе яны пакінулі нябёсы,
Спакушаныя пекнасцю вітрын,
Касмічны на зямны змянілі лёсы...

Адсюль, пэўна, і мара, што калі-небудзь «асфальт пачне свой крыгаход між берагоў прыціхлых вуліц», — што «разняволены праспект» паімчыць на сабе «блакіт пралесак»...

Чытачу аўтар кніжкі мог бы здацца занадта самотным, калі б не адно «але»... Але ёсць яшчэ вершы аб каханні. Сам паэт лічыць іх, бадай, галоўнымі, вызначальнымі ў кніжцы, бо яе назва ўзята іменна з гэтых радкоў.

На зямлі двое нас шчаслівых,
бо ніводнай душы наўкола...
Нас кранула пяшчота ліўня
таямнічым крылом анёла.

На прэзентацыі кніжкі Эдуарда Акуліна ўспаміналі, як дзесяць гадоў таму, калі ён прынёс у выдавецтва вершы для першага зборніка, Леанід Дранько-Майсюк, пачытаўшы іх, назваў Акуліна самым эратычным паэтам... У прозе так прыгожа пра ўзаемаадносіны дваіх людзей пісаў Караткевіч. Акулін спрабуе зрабіць гэта ў паэзіі.

Гэта проста на момант хвалі
аглушылі прыбоя шумам.
Гэта вусны дазвол давалі.
Гэта вочы світалі сумам.
Гэта проста залётны вецер
у вянок дзве рукі з'яднаў...
Адлюстроўваліся ў Сусвеце
нашы постаці, як адна...

Эдуард Акулін піша пяшчотныя вершы пра каханне, самотныя — пра расстанне і лёс Радзімы, пасля стварае музыку і спявае пад гітару свае ўласныя песні... Ён заняў другое месца на фестывалі бардаўскай песні, прапусціўшы наперад толькі Алега Атаманава... Як добра, што з'яўляюцца ў нас яшчэ вершы, якія можна спяваць і слухаць.

Як, напрыклад, вось гэты, з той жа новай кнігі (думаецца, многія з вас ужо чулі яго як песню):

Пакуль сон не раскрыў парасон,
Захінаючы нас ад спакусы,
забяры мяне ў ноч валасоў
і ў пяшчоту расчуленых вуснаў...

Прыгожа? Прыгожа...

Алена ЛЯЎКОВІЧ.

Тэлебачанне, 10 студзеня

Беларускае тэлебачанне

12.35 «Шэрлак Холмс і доктар Ватсан». 2-я серыя «Крывавы надпіс». **15.00** Навіны. **15.15** «Толькі ў мюзікл-холе». Маст. фільм. **16.20** Тэлебом. Шоу-конкурс юных выканаўцаў. **17.25** «Жыццё з песняй». Памяці рэжысёра Г. М. Мезенцава. **17.50** Музычны антракт. **18.05** «Як нараджаецца музыка?» Узорны духавы аркестр «Ліра». **18.25** Эканамікст. **18.35** «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV. **18.50** Навіны (з сурдаперакладам). **19.05** «У старой скрыні». Мультфільм. **19.15** «Апантанасць». Тэленавела. **19.40** «Вестгейт». Тэлесерыял. **20.40** Калыханка. **21.00** Панарама. **22.00** Музычны антракт. **22.10** «Набожная Марта». Маст. фільм. 1-я серыя. **23.20** «Новы год у «Оперы». Святочнае гала-прадстаўленне. У перапынку (**24.00**) — Навіны.

ГРТ

14.00, 17.00, 22.45 Навіны. **8.15** «Сакрэт Трапіканкі». **9.05** «Мы». Аўтарская праграма У. Познера. **9.50** «У свеце жывёл». **10.30** «Адгадай мелодыю». Тэлегульня. **11.10** Тэлерадыёкампанія «Мір». **14.20** «Віджыт спяшаецца на дапамогу». **14.40** Кактус і К°.
14.50 До-мі-соль. **15.10** Кліч джунгляў. **15.35** «Элен і хлопцы». Серыял. **16.00** «Тэт-а-тэт». **16.30** Сем дзён спорту. **17.20** «Сакрэт Трапіканкі». Серыял. **18.10** Гадзіна пік. **18.35** «Адгадай мелодыю». Тэлегульня. **19.00** «У пошуках страчанага». Дзіна Дурбін. Вядучы Г. Скараходаў. **19.45** «Спакойнай ночы, малышы!» **20.00** Час.
20.45 «Зімовая вішня». Маст. фільм. 3-я серыя. **21.50** Прэс-клуб. **22.55** Ралі Парыж — Гранада — Дакар. **23.05** «Т. С. Н.» Серыял.

Канал «Расія»

11.15—11.30 Новая лінія. **15.05** Там-там навіны. **15.20** Свята кожны дзень. **15.30** Чый бок? **16.20** Далёкі Усход. **16.50** Кліп-антракт. Д. Малікаў. **16.55** Мастак Іван Наважонаў. **17.25** Свая гульня. **17.55** «Пецярбургскія тайны». 6-я серыя. **19.25** Падрабязнасці. **19.35** «Санта-Барбара». **20.30** Сам сабе рэжысёр. **21.10** Надзвычайны канал. **22.30** Рака часу. **22.35** Аўтаімгненне. **22.40** Экран крымінальных паведамленняў.
22.55 Паміж мінулым і будучым.

НТБ

17.00 «Карлсан вярнуўся». **17.30** Такое спартыўнае жыццё. **18.00, 21.00, 23.00** «Сёння». **18.35** Герой дня. **19.00** Свет кіно. Камедыя «Папаўся або Шпіёнскія гульні» (ЗША). **20.40** Мультфільмы на ноч. **21.35** «Доктар куін, жанчына-ўрач». **22.30** Часінка. **23.20** Кафэ Абломаў.

Санкт-Пецярбург

12.00, 15.30, 18.30, 21.45 Інфарм ТБ. **12.10** «Мануэла». **13.00** Хуткая дапамога. **13.30** Парады садаводам. **13.40** «Кеміне». Маст. фільм (Туркменія). **15.15** Стыль жыцця. **15.40** «Нямецкая хваля».
16.00 Старое танга. **16.20** Рэцэпт. **16.30, 21.00** Музычны момант. **16.35** «Пунсовыя ветразі». Рок-опера для дзяцей. **17.10** Паказвае Ленінградская АТК. **18.10** Вялікі фестываль. **18.50** Спартыўныя навіны. **18.55** «Мануэла». **19.50** Тэлеслужба бяспекі. **20.00** «Рэйс 85-85». Частка 1-я. **21.05** Блеф-клуб. **22.00** Спорт... **22.15** Дзень нараджэння. **22.20** А. Болтнеў у эратычным трылеры «Дзень кахання...»

Post Factum

Гэты дзень у гісторыі

☆**10 студзеня 1775 года** ў Маскве на Балотнай плошчы адбылося пакаранне Емяльяна Пугачова і яго бліжэйшых паплечнікаў.

☆**У гэты дзень у 1820 годзе** караблі расійскага флоту ўпершыню перасеклі самую паўднёвую паралель — 69 градусаў 53 мінуты. Быў адкрыты мацярык — Антарктыда.

Руская антарктычная экспедыцыя на двух суднах — «Усход» і «Мірны» знаходзілася ў плаванні 751 дзень і прайшла 49.860 міль. Былі адкрыты 29 астравоў, падводны хрыбет паміж Антарктыдай і Паўднёвай Амерыкай, праведзены важныя навуковыя назіранні па метэаралогіі і астраноміі. Імёны ўдзельнікаў экспедыцыі добра вядомы: Міхаіл Лазараў, Фадзей Белінсгаўзен, Ягор Кісялёў, Іван Сіманаў.

☆**10 студзеня 1994 года** на сустрэчы кіраўнікоў НАТО ў Брусэлі адобрана вылучаная прэзідэнтам ЗША Білам Клінтанам новая дактрына для дзяржаў Усходняй Еўропы, Балтыі і СНД — «Партнёрства дзеля міру».

А яшчэ быў выпадак

Здарылася гэта нядаўна ў папраўча-працоўнай калоніі горада Кірава-Чапецка.

У адным з баракаў калоніі зняволеныя сталі раптам вельмі напівацца. Начальства, вядома, устрывожылася і стала шукаць «п'яную крыніцу». Ахова пераварочвала ўсё дагары нагамі, але нічога не знаходзіла. Тады пачалі ўсіх узмоцнена абшукваць вечарам пасля вяртання з будоўляў народнай гаспадаркі. Вынік — нулявы, а п'янства па начах працягвалася, нягледзячы на свежанапісаныя ў зале плакаты: «Алкаголь дэградзіруе асобу» і «Выпівакам — ганьба!»

Разгадка ж гэтай таямніцы аказалася такой. На будоўлях зэкі працавалі ў цесным кантакце з цывільнымі рабочымі, якія не вызначаліся высокай свядомасцю і падзараблялі яшчэ і тым, што прадавалі зняволеным «Раял». Для канспірацыі зэкі разбіваліся на тройкі і назначалі «адказнага», які ў гэты дзень не абедаў, а заглытваў у пусты страўнік прэзерватыў, пакідаючы ў гартані ўваходную адтуліну гэтага вырабу. Прэзерватыў прывязваўся жылкай да зуба і праз тоненькую трубку напаўняўся спіртам «Раял». Такім вось чынам «раяліст» — ён жа «піяніст», «п'яналіст» — транспартаваў гэтае «зелле» ў зону — да літра за раз. А ноччу сатаварышы ставілі «піяніста» дагары нагамі і спірт з яго лёгка выліваўся. Гэта называлася «сыграць Шапэна».

Але, як кажуць, «не доўга музыка іграла, не доўга фраер танцаваў». Аднойчы пры перавозцы зэкаў з работы на зону ў аднаго з «піяністаў» прэзерватыў на дарожнай калдобіне лопнуў. Няўдачнік тут жа памёр па прычыне вострага алкагольнага атручэння.

Гэтая гісторыя яшчэ раз даказвае, што ўсякую рэч трэба выкарыстоўваць з толкам і па прамому прызначэнню.

Неверагоднае, загадкавае...

Доктар Ільмар Саамерэ жыве ў эстонскім горадзе Вільяндзі, працуе ў Рэспубліканскай псіхіятрычнай бальніцы. Больш за дваццаць пяць гадоў ён займаўся даследаваннямі анамальных з'яў, а таксама сноў. За час медыцынскай практыкі апублікаваў больш за 80 прац, напісаў тры кнігі. Доктар перакананы, што душа чалавека бессмяротная, а думка матэрыяльная.

Аднойчы, калі я служыў у арміі, расказвае доктар Саамерэ, мы, трое ўрачоў, заўважылі, што ў медсястры змяніўся колер твару, ён стаў быццам васковы, хоць самаадчуванне яе было нармальным. Яна расказала, што ў сне бачыла, як уся яе сям'я правальваецца ў нейкую бездань. Гэта было прадвесцем чагосьці страшнага. Дзесьці праз тыдзень яна, яе муж і дарослая дачка паехалі на матацыкле, трапілі ў аварыю, і ўсе трое загінулі.

Наогул, сон — гэта як бы інфармацыйнае звяно паміж душой і праграмай жыцця. Хоць разгадваць сны даволі складана. Калі, скажам, дзяўчыне прысніўся воўк — гэта можа быць на жаніха; калі старому чалавеку — да смерці. Пры разгадванні сну трэба супастаўляць мноства розных фактараў: пол, узрост, прафесію. У мяне збылося каля 400 сноў. У кожнага гэта бывае па-свойму. Бывалі выпадкі, калі людзі бачылі ў сне свой надмагільны помнік з датамі нараджэння і смерці. Прычым першая дата заўсёды бачна вельмі добра, а вось дата смерці, як правіла, размытая. Аднак калі ўжо ёсць першыя тры лічбы, значыць, пытанне прадвырашана, але не вызначыўся толькі канкрэтны год у прадказаным дзесяцігоддзі. І штосьці змяніць практычна немагчыма.

А вось бачыць будучае сваёй краіны, цэлага народа могуць, на думку доктара Саамерэ, вельмі нямногія.

А яшчэ быў выпадак

Вырашыўшы зэканоміць на паслугах стаматолага, Рой Флойд патраціў значна большую суму на хірургаў.

Каб пазбавіцца ад хворага зуба і не плаціць стаматолагу, нехта Рой Флойд з Нью-Йорка звярнуўся да старога выпрабаванага сродку: ён прывязаў нейлонавую нітку адным канцом да зуба, а другім — да вагона поезда. І стаў чакаць. Калі састаў крануўся, Флойд апынуўся на бетонных плітах платформы. У выніку — зламаная рука, сківаца і тры выбітыя зубы. Так што да стаматолага ўсё роўна ісці давялося. Тым больш што хворы зуб уцалеў.

... І так бывае

Амерыканскі астранаўт Майкл Колінз неяк паскардзіўся:

— Згодна са статыстыкай, мужчына вымаўляе ў дзень у сярэднім 25 тысяч слоў, а жанчына — 30 тысяч. Але ўся бяда ў тым, што, калі я прыходжу з работы, я ўжо вычарпаў свае 25 тысяч, а жонка яшчэ трымае напагатове свае 30.

Вясёлыя знаходкі

Ёсць яшчэ порах у парахаўніцах у шматлікіх выказнікаў думак. І ў нас, і за мяжой.

Дзе-нідзе на горных сцяжынках Таджыкістана можна сустрэць папераджальныя паэтычныя надпісы: «Падарожнік! Будзь асцярожны, памятай, што ты тут, як сляза на вейках!» А на некаторых замежных аўтастрадах плакатышчыты такога зместу: «Вадзіцель, памятай: Бог не стварыў для чалавека запасных частак». Перад уездам у невялікі гарадок: « Зменшыце скорасць, у нас няма бальніцы!»

У невялікай па памерах дзяржаве Люксембургу папулярны такі жарт на дарогах: «Не перавышайце скорасць. На павароце можаце вылецець у Францыю ці ў Германію».

На ўездзе ў адзін з французскіх гарадоў на слупе прымацаваны такі напамінак: «Калі вы праз наш горад будзеце ехаць са скорасцю 60 кіламетраў у гадзіну, у вас будзе магчымасць азнаёміцца з нашай новай турмой; скорасць звыш 80 кіламетраў прывядзе вас у нашу бальніцу; калі ж вы перавысіце 100 кіламетраў у гадзіну, будзеце мець задавальненне адпачываць у міры і спакоі на нашых гасцінных могілках».

У Нью-Йорку на абочыне аўтастрады каля ўезду на Лонг-Айленд шчыт: «Запомніце: тэлеграфныя слупы наносяць шкоду вашым аўтамабілям толькі ў парадку самаабароны!» А на славутай аўтастрадзе № 80 аўтамабілістаў сустракае такое папярэджанне: «Будзьце асцярожныя за рулём — пекла яшчэ не запоўнена і напалову!»

Не, не перавяліся яшчэ на зямлі дасціпныя людзі, якія спыняюць сваім словам тых, хто не задумваецца аб цане свайго жыцця, — адзінага!

Мудрасць

Аднаго чалавека спыталі:
— Што заключае ў сабе ўсё зло і ўсё дабро адначасова?
Ён адказаў:
— Язык.

Што ў імені маім...

Пад Новы год мы заўсёды ўзгадваем пра кітайскі гараскоп. Аднак мала хто ведае, што практычна галоўная задача кітайскай астралогіі — пошук дакладнага сугучча сэнсавага напісання імя чалавека. Згодна з філасофіяй дааcізму, у кожным чалавеку павінна існаваць універсальная гармонія, і пэўнае сугучча можа спрыяць гэтаму. Пры пошуку імені астролаг звяртае ўвагу на найбольш слабыя якасці чалавека і спрабуе дапоўніць, ураўнаважыць іх. Заходняя астралогія, наадварот, імкнецца праявіць яркасць індывідуальных рысаў, у якіх адлюстроўваюцца прыгажосць і боская прырода любога моманту часу, гарманічнага ці не. Яна абапіраецца на прамую адпаведнасць гукавога вобраза гараскопу чалавека. Падабраць імя па гараскопу дапаможа наша інфармацыя. Вось якія імёны адпавядаюць **Авенам** (21 сакавіка — 20 красавіка). У гучанні гэтых імёнаў адлюстраваны такія рысы, як рэзкасць, яркасць, парывістасць у спалучэнні з прастатой і чысцінёй вобраза, які ўзнікае ад імя.

Мужчынскія: Арсеній, Артур, Аляксей, Арцём, Андрэй, Аляксандр, Георгій, Гаўрыла, Алег, Арэст, Аскар, Руслан, Расціслаў, Радзімір, Юрый, Яраслаў.

Жаночыя: Агата, Агнія, Агнеса, Арына, Анастасія, Ала, Алёна, Аляўціна, Валерыя, Кацярына, Злата, Кіра, Ларыса, Надзея, Ніка, Алеся, Рада, Раіса, Рэгіна, Рагнеда, Святлана, Яраслава.

З гісторыі прозвішча

Юшкевіч — Юшко — адвольная форма імя Юрый і Юхім (Яўхім). Адсюль і пайшло гэтае беларускае прозвішча, папулярнае яно і ў Польшчы.

Чаплін. Нашы Чapліны ніякіх адносінаў да славутага кінаакцёра-класіка не маюць. «Чаплін» па-англійску *капелан, святар.* Нашае ж прозвішча паходзіць ад назвы птушкі чаплі.

Па нейкаму знешняму падабенству, напрыклад, чалавеку з доўгім носам, і давалася такое прозвішча.

Анекдот

Ідзе мужык па дарозе, насустрач яму пан у брычцы. Пытаецца пан у мужыка:
— Ты адкуль ідзеш?
— З таго свету.
— А што нашы бацькі там робяць?
— А ўсё тое ж, яснавяльможны пане: панам усюды добра — у катлах сядзяць, люлькі пакурваюць, а бедныя мужыкі дровы сякуць і пад імі паляць!

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 68-28-57, 68-29-16, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 68-28-54, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Брэсце — 33-640, Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Магілёве — 23-45-34, Баранавічах — 5-68-24, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 68-28-71. ФАКС: 32-04-52, 68-28-77.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 113.191. Індэкс 63850.
Зак. № 85.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12